

Vydrove tovarne hranil, v Pragi VIII.

Letnik VIII.

Predplačati se ne more.

1. marca 1911.

Sadni soki Julep.

Narava ni nikdar štedila v svoji darežljivosti dobrih lastnosti sadja, ki so človeku tako koristne.

Sadje je že samo na sebi zapeljivo, samo se ponuja in kliče: vzemi, jej! Mi pa: pij! Pije Julep, pustite alkoholne pijače, ki Vas le ugonablajo. Zakaj bi ga ne pili, vsaj Vam Julep najboljše nadomešča pivo in vino? O žganju niti ne govorimo. Ste bolni? Hočete ostati pri zdravju? Nočete navaditi otroke na alkohol? Preskrbite si vredni Julep za svojo domačijo. Je izvrstnega ukusa in blagodejno učinkuje!

Človek, navajen na svojo mero piva, si ne more predstavljati po mastni jedi utehe drugače, kakor da si ne ugasi žeje s pivom ali z vinom. Toda tudi temu se da prav dobro izogniti. Robidnični Julep je celo boljši kot vino, je lažje prebavljiv, podpira zavživanje ter se po njem ne dobi gorečice, kot po vinu.

Julep jabolčni. Pijete ga mešano na polovico z vodo studenčnico, z mineralno ali s sodovo vodo. $\frac{1}{2}$ l. steklenica 40 vin.

Julep robidnični. Najboljše nadomestilo rudečega vina, zavživa se ga brez primešanja vode, ker je kot tak najokusnejši. Vkljub dovršeni metodi pripravljanja se po daljšem času kali, kar pa naj nikogar ne vznemirja, ker ne zgubi ničesar na kakovosti. $\frac{1}{2}$ l. steklenica 60 vin.

Julep borovničevi. Za otroke. Ne meša se ga z vodo. Je sladek in ima okus po svežih borovnicah, kakor borovničevi kolači. $\frac{1}{2}$ l. steklenica 60 vin.

Julep višnjevi. Razven jabolčnega najboljši namizni sok. Letos nam je že pošel, radi tega ga ne naročajte.

Julep razpošiljamo le po železnici v zabojčkih po 10, 20 ali 50 steklenic. Naročilo s 50 steklenicami pošljemo franko na zadnjo postajo gg. naročnikov. Zaboje zaračunamo, sprejemamo jih pa po isti ceni nazaj, če se jih nam pošlje s steklenicami na postajo Stará Libeň. Prazne steklenice po 10 vin.

Vydrovka

žitna kava. Rade volje pošljemo vzorec na naslov, ki nam ga bočete priporočati. Pošljamo jo posebej po 5 kg. v platneni vrečici za 4 K 50 vin. in sicer proštine prosto.

Moka

otročka, idealno nadomestilo dojenja in izpopolnilo pri reji otrok. Izvolite presoditi uspehe po ocenah, ki so redno objavljene v vsaki številki. Zavitek po 1 kg. 2 K 40 vin.

Juhe

grahova, gobova, lečna, rezančna in riževa. Bodisi v škatljah po 25 porcij, ali pa v celi škatlji po 25 porcij ene vrste za 1 K 50 vin. To je dober in priznan izdelek naše tovarne.

Pridatek

juhini, steklenica $\frac{1}{4}$ kg. za 1 K 60 vin. S pridatkom tega tako ocenjevanega in izvrstnega eks rakta, pridobi juha slasten okus. Ni potrebna nikakega ingverja, popra ali žefrana. Poskusite!

Šumeči

bonboni „Ambo“ v papirnem ovitku ali s „sidrom“ v stanijolu. Enaka kakovost in enak ovoj. 50 kosov v škatlji 2 K. Šum. bonb. so izvrstna, zdrava pijača, ki prijetno ugasi žejo.

Oblati

masleni, naša posebnost. Škatlja s 25 kosi 2 K. Destinke, s sadnim okusom 40 kosov 2 K. Medene desertke 50 kosov 3 K. O božičnem času naj so na vsaki rodbinski mizi.

Buhtin

zmes dišav v pravilnem medsebojnem razmerju, s katerim se napravi pecivo slastno. Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. 1 K in zadostuje za 50 kg. moke. Ne pozabite ga uporabiti za potice.

Grog

malinov. Naročite si ga v kratkem za svei večer. Je najpripravnejša pijača za vsako rodbino. Steklenica 2 K. Po svoji enostavni prpravi, je malinov grog izvrstna pijača.

Gorčica

po francoskem načinu drobno zmleta, ali pa zrnčasta po kremžkem načine. Steklenica $\frac{1}{4}$ kg. 80 vin. K govejemu mesu in klobasam slastni priboljšek. To morate poskusiti!

Julep

sadni soki. Jabolčni $\frac{1}{2}$ lit. steklenica 40 vin., črešnjevi 1 K 20 vin., borovničevi ali robidnični 60 vin. 10 stekl. na poskušnjo po železnici, ne-frankirano. Stekl. in zaboje sprejemamo nazaj.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.



O Dydrovi otroški moki:

Ant. Čába, c. kr. asistent poštno hranilnice, Dunaj XVIII. — Z radostjo naznanjam, da nas je Vaša moka presenetila nad vse pričakovanje. Našo Boženko izključno hranimo žnjo že od petega tedna. V kratkem času se je znebila črevesnega katarja, kar je le zasluga Vaše moke, katero najtoplejše priporočam.

Robert Čebe, mestni vrtnar, Rožnov. Čutim se dolžnega izraziti Vam najsrčnejšo zahvalo, da je ostal moj vnuk Rastislav Husička pri življenju. Kakor Vam je znano, naročamo pri Vas otroško moko že od meseca rožnika 1910. Moja hči, omožena Husičkova, je takoj po porodu težko zbolela in razume se, da ni mogla dojiti otroka. Zdravnik je ukazal, da se mora vzrejati otroka umetno in da se ga mora hraniti z zredčenim kravjim mlekom. Deček pa je dobil črevesni katar, dasiravno smo skušali mleko od raznih krav, pa zastonj. Na to je priporočal zdravnik otroško moko, ki smo si jo naročili drugod, pa tudi ta ni nič pomagala. Mislili smo, da nam otrok umre. Slučajno sem zvedel, da hrani gospa Bělkova svoje otroke z Vašo moko. To gospo sem prosil za zavitek moke na poskušnjo. Moja žena, otrokova babica, je skuhala po Vašem navodilu moko in dečku je bilo boljše, toda katarja se še ni popolnoma znebil. Ker je bil katar po zavžitju mleka le močnejši, je kuhala razumna babica moko le v vodi. Pridala je rajši žličko moke več in glej, čez nekoliko dni, se je popolnoma polegel katar. Od tega časa uživa deček moko brez mleka. Zdrav je kot riba, star je 9 mesecev in v kratkem bo shodil. Pomlad Vam pošljem fotografijo. Z njim imamo veliko veselje zlasti, ker nam zmanjšuje žalost po njegovi mamiči, katero je ugrabila po 7 mesečnem trpljenju bridka smrt. Se enkrat naša najiskrenejša zahvala, da ste nam otroka z Vašo moko obvarovali in uverjeni bodite, da ne bom nikdar pozabil kar najtoplejše priporočati Vaš izdelek.

Matija Cufer, hotel pri „Zlatem levu“, Kanal. Blagovolite mi zopet poslati 1 kg. Vaše otroške moke, ker se je ista jako dobro obnesla.

Ivan Franěk, tovarni delavec, Počerady, pošta Týnice nad Szazavo. Zahvaljujem se Vam za Vašo otroško moko, s katero hranimo našega fantka, pri katerem so se vrstile bolezni druga za drugo, da že nismo imeli najmanjšega upanja za njegovo ozdravljenje. Odkar smo ga začeli hraniti z Vašo moko, še ni obolel in radi tega Vam izražam še enkrat najtoplejšo zahvalo. Otroško moko pa vsakomur priporočam. Pošljite mi je zopet 3 kg.

Marija Gojkovič, Ptujskagora. Prosim, pošlite mi takoj 2 kg. otroške moke. Naša Cilka je zelo sitna, odkar nam je Vaša moka pošla.

A. Glaserova, soproga železničnega uradnika, Kroupá. Blagovolite mi poslati 3 kg. Vaše izvrstne otroške moke, ki tako prija naši Anici.

Franc Hendrych, železn. adjunkt, Kraljevi Gradec II. Pošljite mi zopet 3 kg. Vaše izvrstne otroške moke. Kakor videti zelo ugaja naši Verici.

Jožef Ivanuš, kmet, Bukovci p. Ptuj. Prosim, pošljite mi zopet 3 kg. Vydrove otroške moke, ne moremo biti brez nje, tako se je je naš sinček navadil.

Fr. Ks. Jelovčan, Gorenjavas. Prosim, pošljite mi 3 kg. Vaše res izborne otroške moke.

G. Marija Kučerova, učiteljica, Zadní Arnoštov, p. Křenov na Moravskem. Dolžna sem Vam še zahvalo za Vašo izvrstno otroško moko. Naš Vratislav je bil 7 mes. vedno bolan, zlasti je trpel od rojstva na zaprtju. Noben zdravnik mu ni mogel pomagati. Pa tudi hrane ni imel dobre,

dojilo se ga namreč ni, užival je le kravje mleko in mogoče bi nam bil umrl. Naročila sem si Vašo otroško moko. In glej, čudno! Drugi dan po zaužitju je bilo boljše. Tekom enega tedna je deček že sedel in v 14. dneh se je že postavil na noge. Pred letom je shodil. Sedaj je star 2 leti 4 mes. toda zglada leto starejši. Popolnoma je zdrav in od tega časa ni več trpel na zaprtju. Vydrovo otroško moko imam vedno doma ter jo pridajam k drugim jedilom. Primešana kakao-u, napravi to jed izvrstno. Vedno jo priporočam, kadar se mi nudi prilika.

France Kubánek, mizar, Malenovice 59 p. Frýdlant na Moravskem. Zelo sem hvaležen, da sem našel sredstvo, s katerim sem mogel pomagati svojemu otroku, to je Vašo otroško moko, ki sem jo kupoval v lekarni v Frýdlantu. Komaj je otrok spal nekaj zavitkov moke, je dobil tek in je zdravejši. Uljudno Vas prosim, pošljite mi v najkrajšem času zopet 1 kg moke.

Josip Marek, kmetovalec, Lysice, Moravsko. Pošljite na moj naslov 3 kg. otroške moke. Naši mali porednici gre zelo v slast.

Franja Mikuš, sopr. rudarja, Idrija. Zahvaljujem se Vam za Vašo izvrstno otroško moko. Naša Pavla je jako zdrava in krepka po njej in jo vsled tega vsem mamicam priporočam.

Augustin Novák, slaščičar v tov. za slaščice, Uherské Hradiště. Pošljite mi še 3 kg. Vaše izvrstne moke. V resnici, neprecenljiva — ni samo dobro hranilo, ampak tudi zdravilo. Naša mala Liduška je vedno trpela na zaprtju, dokler jo ni uživala. Pomagala ji niso nobena sredstva, ali od te dobe, odkar jo žnjo hranimo, je zdrava kot riba. Stara je 8 mesecev, tehta 8 kg. in ima 4 zobke ter ni pri teh obolela. Čvrsta je, da je veselje. Moko kupujemo večinoma pri gosp. Zapletalu v Uh. Hradištu. Enega novega „Vydročana“ smo že pridobili. Vašo moko se vedno lahko zanesljivo priporoča.

Jože Smejkal, Zizkov, Libušina ul. Pošiljam Vam podobo moje hčerke, ki je po 14tih dnevih zgubila materino hrano. Imam jo v reji pri svoji sestri v Nemškem Brodu. Hrani se jo izključno z Vašo otroško moko, ki ji — kakor vidite — izvrstno prija. Sedaj je stara 16 mesecev, je čvrsta in vesela ter že sama teka. Najglavnejše pa je, da dosedaj še ni bila bolna razven takrat, ko je dobila zobke. Moka ji zelo tekne. Zato ta Vaš izvrstni izdelek vsakemu toplo priporočam, ker nadkriljuje po svoji kakovosti vse tuje izdelke ki so mnogo dražji in katerih vrednost se ne more primerjati z ono Vaše moke. Fotografirana je v 11. mesecu ter je imela tedaj že 8 zobkov.



Věruška Smejkalova.

Franc Stříbrský, uradnik, Louny. Dovoljujem si Vam uljudno naznani, da smo svoja dva sinčka (dvojčka) od tega tedna hranili in ju še nadalje hranimo z Vašo otroško moko. Ta jima zelo prija in zato se čutim dolžnega, zahvaliti se Vam s tem dopisom.



Marica Čermakova.

Ivan Vitek, nadučitelj, Královo Pole u Brna, Riegrova ul. 22. Dovoljujem si Vam poslati sliko moje vnukinje Marice Čermak, katera je bila že od rojstva življena edino le z Vašo otroško moko. — Stara je 9 mesecev, tehta 10 kg. in ima 4 zobke. Vedno je živahna in zdrava. Vaša otroško moko za dojenca kar najtopleje priporočamo. — Pošljite nam zopet 3 kg. te izborne, redilne otroške moke.

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Korist ognja in vročine pozna človečanstvo od najtemnejših, prazgodovinskih dob. Ogenj goni železnice in tovarne, motore in stroje in vsa moderna industrija bi zastala in otrpnela, če bi izključila kakšna moč ogenj in paro iz svetovnega reda. Res, tudi voda in elektrika igrajo danes veliko vlogo v svetovni industriji. In tudi neka druga nova moč nastopa, katero si je človek še le v najnovejšem času podjarmil v svojo korist: in to je mraz, mrzlota. V zadnji hribovski vasi se je čitalo letos o argentinskemu mesu. A popolnoma nemogoče bi bilo prevažati te ogromne količine mesa več tednov po morju na tako velikanske daljave, če ne bi znala industrija s stroji dociliti kakeršnekoli stopnje mraza in merzlote. Še le komaj pol stoletja je stara ta umetnost in prvi stroj za proizvodnjo mraza je bil izumljen v Ameriki leta 1850. A seveda je trajalo še par desetletij predno se je razvila ta industrija do popolnosti, kakoršna je potrebna za današnjo praktično vporabo mraza. Leta 1908 je bilo izkrcano na Angležkem 266.000 ton mesa iz Argentinije, 142.000 ton iz Avstralije in 78.000 ton iz Amerike, skupaj okroglo 500.000 ton. (Tona je 1000 kg!). Amerika ima 12.000 strojev za proizvodnjo merzlote in 14.000 merzlih vagonov za prevažanje mesa, sadja, mleka, jajc itd. Pivovarne, razne kemične tovarne, klavnice itd. potrebujejo umetno merzloto. V Berlinu, Londonu, Parizu itd. so odprte celo leto velike dvorane, kjer se ljudje sred leta zabavajo z drsanjem po ledu. Industrija mraza pa je še le v povojih in ima veliko bodočnost.

*

Naši ljudje še vedno silijo v Ameriko. A tam so že zdavnaj minili nekdanji zlati časi in revščina se šopiri tam še hujša in krutejša, kakor pri nas v stari Evropi. Tudi tam je bogatstvo, kakor dandanes po celem svetu, jako krivično razdeljeno. Nekteri imajo vse, drugi nič. — Celotno premoženje Zveznih Držav v Ameriki se računa na 115 milijard dolarjev, 90. del tega neizmernega bogatstva je v rokah enega odstotka vseh prebivalcev, čečina, 83 milijonov ljudi ima samo 11.500 milijonov dolarjev, t. j. komaj 140 dolarjev na eno osebo. — V zadnjih petinsedemdesetih letih se je doselilo v Ameriko čez 25 milijonov ljudi! To je ogromna selitev ljudstva; nas Slovencev vseh skupaj ni niti 2 milijona! — Razume se samo posebi, da so vsa boljša mesta v Ameriki že zdavnaj zasedena in da je tudi tam boj za obstanek vsak dan bolj trd in brezobziren, še mnogo hujši, kakor pri nas v naši domovini.

*

Vsak je sam svoje sreče kovač, pravi star pregovor, ki pa danes nevelja več. Res so pridnost, treznost, varčnost lepe in koristne lastnosti vsakega človeka ali brez malo sreče ne po-

magajo vselej. Kmet pogori, toča mu opustoši polje, živina mu pogine, nič ni kriv in morda vendar pride na kant, kljub vsi pridnosti. Delavec bi rad delal, sposoben človek je, ali zastonj išče dela in zaslužka! — Zato dandanes ljudje vedno bolj spoznavajo, da posameznik ne zmore mnogo in ne vsega in se združujejo, da eden pomaga drugemu. Razne bolniške blagajne, zavarovalnice proti ognju in toči, razne zadruga za slučaj smrti, skrbe za medsebojno pomoč. Država je upeljala zavarovanje za starost in nesposobnost, drugje imajo tudi že zavarovanje zoper primanjkanje dela, za slučaj materinstva itd., itd. Vsak naj se posluži takih zavarovanj, kolikor so mu le dostopne. Če pride nesreča, bolezen, ogenj in druga nezgoda, reši tako zavarovanje večkrat dotičnika pred gotovim poginom in britko revščino. — Sčasoma se bo taka medsebojna podpora razvila še mnogo bolj. Že zdaj so zavarovalnice zopet zavarovane medsebojno in se zguba razdeli med vse a tako bodo v bodoče celi stanovi in narodi in države sklepali taka obrambna društva. Kajti že zdaj imajo vojske, kužne bolezni, potresi itd. hude posledice ne samo za dotične kraje, ampak za celi svet. — Leta 1860, ko je bila vojska v Zveznih državah v Ameriki, je nastala prava lakota med tkalci na Angleškem. Plantaže v Ameriki, kjer se sadi bombaž so bile opustošene in podjetniki na Angleškem niso mogli dobiti bombaža za svoje predilnice ter so vstavili delo. Štiri leta je trajala vojska in med tem je več kakor 300.000 tkalcev na Angleškem trpelo glad in revščino, — Potem so poskusili saditi bombaž v Indiji na poljih, kjer je do takrat rasel riž. Riž pa je glavna hrana ondotnega prebivalstva in ko je bila leta 1866 še slaba letina in se je riže tudi na poljih, kjer se je obdeloval riž, pridelalo zelo malo, je nastala v Indiji taka strašna lakota, da je umrlo več milijonov ljudi. — Tako je zvezana usoda človečanstva preko vse mej in morja.

*

Prav zanimiva je starost raznih živalij. Zajec doživi deset let, če ga ne zadene prej lovčeva kroglja. Tudi ovca in gad dosežeta enako starost. Žaba živi petnajst in krota dvajset let. Slavec poje dvanajst a kanarček dvajset let. Mačka doseže, kljub svoji tvrdoživosti komaj petnajst in volk dvanajst let. Znano je, da postane pes lahko dvajset in še več let star, čeprav navadno že z dvanajstim letom oslepi a ogluš. Bolha in tudi večina metuljev živi dva meseca, mravlja eno leto.

*

Madeži od rdečega vina se lahko odpravijo, če se namažejo z navadno svinjsko mastjo, (ki pa ne sme biti slana) in se čez nekaj časa dobro z milom (žajfo) operejo in izdrgnejo.





KSAYER MEŠKO:

SKUPNO GORJE.

„Kaj bi ti govoril, v srce mi poglej,
ki tebi je knjiga odprta,
preglej vse globine in vse izvej,
kar svetu skrivnost je zastrta!“

Ko brala ljubav si in bridko gorje
in neutešno, bolno hrepenenje,
v sočutju si dala mi mlado srce,
posvetila mi svoje življenje.

In moje gorje je zdaj tvoje gorje,
in moja boleost je zdaj tvoja —
in življenja pomlad ti mimo gre
brez radosti, brez upa, pokoja ...



JOSIP MARKOVIČ:

TUDI IZ NAŠIH KRAJEV.

Tisto leto se je možila Peskarjeva Hana. Ne ravno, da bi bila najlepša v vasi, ampak čedna je pa pač bila; in to je bilo posebnega na nji, da je rada pogledala človeka od strani. In nikoli naravnost; če si govoril z njo, je gledala morda v tvoja ušesa, v brado, ali kamorže, samo v oči ne, če si pa odmaknil le za hip pogled z njenih oči, te je pogledal od strani, kradoma, in s takim izrazom, kakor da premišljuje, kaj si se ji zlagal prejšnji trenutek. Fantje so poznali ta njen pogled, in zdelo se jim je, vsem po vrsti, da je nekaj neznanega v njenih očeh; zato si ni nihče upal prav blizu in nobeden ji ni zaupal. Vraga, vedi zlodej, kaj namerava, ko te ošine tako od strani! —

In fantov ni imela dosti. Malo razvedelo se je samo takrat na zimo, ko sta hodila s Kosovim Pavlekom, s tistim fantom, ki je živel sam zase, samo z materjo. Za vasjo že sta imela hišo, pol grunta; za druge fante se ni dosti menil, a prijazni so si bili

vsejedno. Zakaj kadar je prišel mednje, je bil priljuden in kratkočasen in rad je plačal za par štefanov.

S tem Pavlekom je torej hodila ono zimo Peskarjeva Hana. A ne dolgo; ko je minil predpust, in zazelenela zunaj na poljih spomlad, mu je dala slovo; pravili so, da se ji je zazdel preslab in presuh, ona bi pač rada močnega fanta, močnega in korajžnega, da bi se tepel z devetimi farami naokrog.

Poleti, ko je sušila Hana z domačimi seno na travnikih za Grščo, sta se spoznala s Andrejcem, Zoretovim Andejcem iz Podkraja. To je bila sosedna vas in svoja fara, poldrugo uro daleč od naše vasi. Kakor nalašč da sta se sprijaznila z Andrejcem; ta je pač bil dovolj močan in dovolj korajžen, poleg vsega družega se naši fantje in fantje izpod Kraja niso mogli žive videti in so se vsled tega tolkli ob vsaki priliki, kadar so trčili skupaj.

To je bil fant za Hano. Ob nedeljah je prišel v našo vas na mašo, postavil se pred cerkvijo, ravno nasproti tistemu mestu, kjer so stali naši fantje. To je bila predrznost prve vrste in izzivanje nad vsako mero, ampak ob belem dnevu in zunaj in odprtih cesti se ga vendar niso upali lotiti. In poleg tega je bil Andrejc fant, močan kakor medved, širok, plečat, da mu ga je bilo treba iskati para. In ko so prišla dekleta iz cerkve, je stopil naravnost, brez obotavljanja k Hani in je šel z njo prav do doma. Ob večerih so fantje prežali nanj v obližju Peskarjeve hiše, včasih celo noč, ampak nikoli ga niso mogli zalotiti. Ali je bil tako previden in premeten, da se jim je znal vselej izmuzniti na skrivaj, ali pa sploh prišel ni vasovat; tega sami niso mogli dognati.

Tako se je pletla ta reč srečno čez jesen, po novem letu eno nedeljo pa je zapregel stari Zore rjavčka v šire, v nov koleselj, pa so pognali proti Peskariji. In tam so se domenili, da se vzameta Hana in Andrejc, še pred pustom naj se napravi poroka.

Drugo nedeljo potem je prišel Andrejc kakor drugekrat na mašo v našo vas, in potem z Hano k Peskarju. Nazaj grede pa je stopil k Jernaču, v gostilno, na kozarec. Pravzaprav mu ni bilo do vina, samo tako nekaj ga je vleklo, da bi se pobahal fantom prav v obraz, češ, toliko vas je domačih, pa si vaše dekleta le tuje izbirajo.

S to mislijo je šel noter, zato ni čudno, če so se kar kratko nato sporekli z našimi. Pavlek Kosov, lanski fant Hanin, ki je bil tačas ravno v gostilni, je udaril z litrom po mizi in zakričal: „Zmaži se hitro ven, drugače, — drugače te bodo nesli, — ne tebe, ampak tvoje kosti!“

In fantje so zaropotali s stoli in skočili pokoncu. Andrejc pa je vstal zelo miren, samo malo pobledel je in je odgovoril z rezkim glasom:

„Revše! In vsi skupaj! Nobeden ni bil zatorej, da bi jo pregovoril zase. Pa se še vsaja!“

Kozarec je priletel čez mizo in najbrž bi mu sledil če drugi, par rok je zamahnilo po zraku. Pavlek je dvignil stol — a Jernač, zastaven, odločen možak je skočil naenkrat mednje — videl je že ves čas, kaj se plete — in ta jih je za nekaj časa zadržal. In k sreči je prišel nato še Peskar v gostilno, ki je gledal za Andrejcem in videl, da je šel v gostilno. Poznal ga je, da je srborit in korajžen še preveč, pa se mu je precej nekaj zdelo:

„Nak, tole pa ne pomeni dobro,“ pa se je takoj za Andrejcem zmuzal od doma in prišel za njim v gostilno. In obema možakarjema se je posrečilo, da sta zmirila mladi svet; to je šlo toliko lažje, ker nobeden k sreči ni bil še pijan in sta bila oba miritelja zgovorna in pa — prav prilično močna. In tako se je reč brez hudega končala, Andrejc je kmalu nato vstal in odšel domov.

Ampak zapomnili so si to fantje in Andrejc zase tudi. Sicer so si nazadnje po hudem prigovarjanju očeta Peskarja in modrega Jernača podali roke v spravo in pozabljenje zamere, a vse to le na zunaj.

Nedelja poroke je prišla. V naših krajih imajo navado, da fantje dekletu, če se moži iz vasi v sosedno ali sploh tujo vas, „grade“. Grade, to se reče, da zgrade pot, po kateri se peljejo z nevesto k poroki, in ženin mora plačati fantom odkupnino, več ali manj, kakor se pač hoče postaviti. Nato odpro fantje pot in puste svate in nevesto skozi. In vse to je nevesti v posebno čast; in čim večjo čast jej hočejo izkazati, tem lepše napravijo vso slovesnost, ko grade. Dekle, ki jej niso nič gradili, ostane še pozneje dolgo v splošnem glasu kot manj vredna, družabno namreč, in v vasi, kamor se omoži, ne pozabijo z lepa, da jej „takrat“ niso gradili. Še čez leta, ko se morda spre s sosedo, zaradi kokoši ali podobno, mora slišati v nič devajoče očitanje:

„Kaj bi se ustila! Še toliko te niso marali doma, da bi ti vsaj gradili! Veseli so bili, samo da so se te znebili, pa bi se ščeperila!“

Fantje so se posvetovali. Pavlek Kosov, je dejal in drugi so vlekli z njim:

„Nič ji ne bomo gradili! Nalašč ne! Kako se je to obnašala ta čas, odkar je dobila tega vrbljenka, pa bi ji še sli na roko? Naj pa ima sramoto zdaj, ko se tako drži! Tako mislim jaz!“

Tako je svetoval Kosov in fantje so pritrdili.

„Naj se pa Podkrajevci norčujejo iz nje, prav ji bo, ošabnosti ošabni!“

Samo Storžev je ugovarjal:

„Kaj hočete! Dekle ima svoje muhe! Saj se tudi po drugod može iz vasi, in pravzaprav se ta tudi pri nas ne prva. In če pomislite, saj tudi v našo vas ne pridejo najslabše! Poglejte,

kakšno je pripeljal Grodec, mladi, iz Staj; z vsako našo se gre lahko merit. Kakor se pač kakšni fant dopade, zato ne more ona nič, če ji nismo bili všeč.“

„Saj tega nobeden ne reče,“ je povzel Pavlek, „ampak zakaj se punca tako drži. Še besede skoraj ne da človeku, in njega povzdiguje tako tok da smo vsi drugi iz gnjile repe.“

„Pa to je,“ se je oglasil Deškov, „ko je on, Andrejc, taka ošabnost. Saj veste še tisto od zadnjič, kako je rojil in se širokoustil pri Jernaču. Zdaj pa da bi mu še gradili in mu izkazovali čast. Nalaač ne, pravim jaz, nabiti ga raje še enkrat, kadar bo priložnost.“

Storžev se pa ni dal ugnati.

„Jaz pa le pravim, da je neumno, če ne gradimo. Veste, fantje, tako se mi zdi, da se nam bodo smejali: Poglejte jih, kako so se vježili, kakor otroci. Mi pa pokažimo, da nam ni dosti zato, ali vzame tega ali onega, briga nas ena punca, ko je drugih dosti!“

In tako so se prerekali fantje semintja in nazadnje je res obveljala njegova. In še več: Sklenili so še, da se postavijo pred vsemi, posebno pred Podkrajevci, češ, takole grade iz te vasi, — pa se postavite še vi tako, če se morete! To pa naj bi se napravilo na ta način, da zložijo pregrajo čez cesto iz same zlatnine in srebrnine in takih reči, zato naj prinesejo vsi fantje in tudi dekleta potrebne stvari in s tem so bo gradilo.

Tako so se domenili fantje. Na nedeljo svatbe, popoldne, so že bili zbrani vsi fantje in dekleta pred Jernačevo hišo, kjer so se morali peljati svatje mimo.

Na vsako stran ceste so zasadili po dva lepa mlaja in jih okrasili z vsemi različnimi pisanimi trakovi, ki so jih pripravila dekleta. In med večjima mlajema so speli verigo čez cesto, verigo iz samih lepih zlatih in srebrnih verižic in prstanov. Storžev je urejal, pripenjal zlatnino skrbno in dobro pazeč nato, da je bilo oddaleč lepo videti. Fantje in dekleta so stali ob strani in vmes je ta ali oni povedal še, kako bi se njemu zdelo lepo; če je bil Storževemu nasvet všeč, je popravil, drugače je samo odgovoril samozavestno:

„Je že tako dobro. Tisto, kakor si misliš, ne paše skupaj.“

In vso tako zloženo in speto verigo je na eni strani pritrdil k mlaju na ta način, da se je dala z lahkoto odpreti in mirno in pametno nesti na drugo stran; ko se spusti nevesto mimo, se bo veriga spet razdrla in vsak dobi svoje nazaj.

Jernač je prinesel mizo ven pred hišo — bil je topel februarjev dan, solnce je sijalo in jug je podil nad vasjo bele oblačke — točil pridno in modroval pokroviteljsko s fanti. Ti pa so pili, že v mislih na račun lepe odkupnine, ki jo bo moral dati ženin za tako imenitno počestčenje neveste.

Vse je bilo pripravljeno, svati so morali priti vsak trenutek, vsi so že čakali nestrpno. Takrat se razlegne iz spodnjega dela

vasi vrisk, za tem še drugi in nato vriskanje vse vprek. In harmonika vmes; kmalu je zadonelo tudi peketanje konj in drdranje lahkih kolesljev. Izza ovinka se zaziblje prvi voz, črn konj je dirjal z visoko povzdignjeno glavo in velikim pušeljem na komatu, in za njim drugi in tretji, po vrstah. In vriskanje vse vkrizem in harmonika in veselja in radosti, oj!

Prvi koleselj pripelje skoro do pregraje; Storžev, ki je stal ob strani, priskoči k konju, prime za uzdo in vstavi voz.

„Kam vozite?“

„Nič, tako se peljemo.“

„Pa kam se peljete?“

„Svojo pot. Kaj stojiš tukaj in držiš konja. Odstopi, da vozimo dalje.“

In tako dalje. Pregovarjata se toliko časa, da Storžev razloži, da jih zaradi neveste ne puste, da bi jim jo ženin kar tako vzel in odpeljal iz vasi. Oni prosi in zahteva toliko časa, da se da Storžev pogovoriti in pove, da so pripravljene, pobotati se z ženinom zaradi neveste.

Ta čas so se od zadaj z vozov začuli vzkliki in klici. Do tu je šlo vse lepo in mirno, kakor po navadi. Tedaj pa požene ženin svoj koleselj dalje, zapelje iz vrste in požene naravnost proti mestu, kjer je stal Storžev in okrog njega drugi fantje. Požene tako, da je moral Storžev hitro odskočiti, drugače bi mu konj pohabil nogo. Pavlek priskoči, prime za uzdo in Storžev ponovi, kakor preje prvemu vozu. Ženin pa zakriči z zasmehujočim glasom:

„Kakšna neumnost je to? Kdo nam bo branil voziti mimo?“

Storžev in vsi so imeli to za običajno šalo, zato je bil odgovor, kakor drugenkrat:

„Ne pustimo, da bi nam odpeljal nevesto. Kvečjemu, če jo odkupiš.“

„Nič ne odkupim. Pusti konja, da vozimo dale! Stran!“

In napel je vajeti.

Pavlek je pridržal močnejše, konj se je vzel, a je obstal.

„Daj fantom nekaj, da jo odkupiš, potem pa jo pelji, kamor misliš!“

Ženin je napel vajeti z vso močjo, konj se je vzel zopet in je napravil par korakov. Pavlek je poskočil in še dva druga, voz je moral zopet obstati. Pavlek je zakričal na glas:

„Vidiš ga vraga, saj menda zares ne misli plačati.“

„Ne mislim ne, ker vam nisem nič dolžan. Stran! Hi.“

Vzel je vozniku, ki je sedel spredaj na koleslju, bič in udaril po konju. To je hotel planiti, udaril in se zagnal z zadnjima nogama, a ni mogel dalje; fantom se je že zdelo, kaj misli Andrejc, zato so držali z vso močjo.

Storžev, ki ni preje skoro nič pil, se je zbal; videl je, da je Andrejc nekoliko pijan in še vedno zelo trmoglav, a fantje tudi napol pijani — to se ne bo izteklo srečno.

„No, Andrejč, bodi no pameten.“ mu je zaklical bolj na tihem, „pa ne uganjaj neumnosti.“

„Vi uganjate neumnosti, ne jaz. Kaj pa zastavljate pot? — A jaz vam ne bom plačal nič, ne maram, nočem plačati. Niste mi vi dali neveste. Hi!“

In pognal je zopet, a voz je obstal. V tem so svatje opazili, kaj se godi; zavozili so blizu in pogovarjali, eni fante, drugi Andrejca. Peskar je zavozil do Andrejca, stopil z voza in prigovarjal ženinu; moža je zaskrbelo, ker je poznal trmoglavost Andrejčevega in nasprostvo do fantov, a vedel je tudi, da fantje ne bodo odnehali, saj jih je bilo čez dvajset in lahko pomečejo s kolesljev vse svate od kraja.

„Andrejč, Andrejč, daj si vendar dopovedati. Saj vendar veš, da je to samo navada tako; plačaj, da ne bodo mislili, da ti je za denar!“ je miril Peskar in skoro prosil ženina. Ta je kričal na ves glas in odgovarjal srdito:

„Nič mi ni za denar. Ampak ne plačam pa ne. Nočem, stran pojdite pa tisto odpnite, drugače povozim vse skupaj. Hi!“ Zastonj! Fantje so držali močno; bili so že močno razdraženi, že se je začul klic:

„Prevrnimo vse skupaj! Nabijmo hudiča!“

Zdaj se je oglasil še tovarš, Janče, brat Andrejčev, ravnotako trmoglav.

„Nič ne plačamo. Andrejč, le nikar ne plačaj! Saj morajo spustiti naprej. Podkrajevci vam ne plačamo nikoli!“

Zdaj je kričalo vse vprek, in se gnetle okrog voz in Andrejca. Štoržev je miril fantje:

„Pa raje odstopimo, fantje! Bolj pametno bo; če mu je toliko za denar, pa naj ga ima!“

Nikče ga ni poslušal. Takrat je Andrejč bratu, tovaršu nekaj šepnil v uho; ta se je obrnil in izginil med vozovi. Peskar je videl in ni vedel, kaj naj stori. Vse je kričalo navskrižem in se prepiralo. Andrejč je sedel na koleslju, gonil konja in mahal z rokami, svatje so se rinili v ospredje, pogovarjali na obe strani, mirili in prosili. —

Vse to se je zgodilo tako hitro, da ni bilo časa mnogo misliti na poskuse, rešiti nevarno reč na nenevaren način. Takrat zavpije Pavlek, ki je stal pred konjem ženinovim, ki se je obrnil že počez čez cesto:

„Hudič, po žandarje je šel!“

Andrejčec je zakričal nazaj.

„Zato, da boste vedeli Podkrajevcem zapirati pot! Zato!“

Izza ovinka sta se zasvetila dva bajoneta in ostre čake žandarjev v solncu. hrušč je nakrat za hip potihnil, vse je pričakovalo za trenutek napeto prihodnje minute. Družica, blede dekle je zajokalo na glas.

„Pot, cesto nam zapirajo,“ je zaklical Andrejč orožnikom z zmagošlavnim glasom. „Pomagajte nam, da bomo mogli dalje.“

Hrušč se je spet ponovil. Fantje se zavpili in zahrumeli in skočili skupaj. Orožnika sta se mirno postavila k verigi, in rekla ravno tako mirno tistemu fantu, ki je stal najbliže:

„Tole odpnite v imenu postave in stopite stran.“

Nihče se ni ganil.

„Odpnite — —“

Ni se razumelo ničesar. Orožnik je prijel sam verigo na enem koncu in hotel odpeti. Tisti hip je priletela vanj od gostilniških vrat steklenica, zadela v kopito puške in se razletela. Orožnik je omahnil nekoliko, prebledel in potem zakričal na ves glas:

„V imenu postave, mir! Stran od voza, od konja!“

En orožnik je stopil naravnost proti Pavleku, in je držal Andrejčevega konja za uzdo, nameril je bajonet pred seboj in zakričal še enkrat:

„V imenu postave, stran!“

Pavlek je obledel, bajonet je bil tik pred njim — izpustil je uzdo in stopil en korak nazaj. Takrat je udaril Andrejč po konju, potegnil z vso močjo za vajeti, konj je poskočil in resk, veriga je ležala pretrgana na tleh.

Kakor v en glas so zakričali vsi, planili so, konj je bil takoj ustavljen, velika steklenica je priletela Andrejcu na glavo. In na tovarša, ki je bil tudi pognal a orožnika, ki je pregnal Pavleka, je zadel močen udarec od zadaj, obrnil se je, takrat je že priletel drugi, tretji . . . Nekdo je zavihtel poleno, orožniku se je stemnilo pred očmi, porinil je bajonet pred seboj in je začutil, da poriva v nekaj mehkega. Zagledal je še enkrat jasno pred seboj to gnetečo se množico, obšel ga je divji strah, obrnil se je in stekel čez cesto, nekdo mu je v trenutku odprl vrata, poleno mu je že priletelo v glavo in nato so se vrata zaprla za njim. —

Drugi orožnik je skočil na drugo stran, a fantje so ga zajeli v kotu, ki ga je tvorila gostilniška hiša s podaljškom hleva. Mahal je z bajonetem na puški okrog sebe, da niso mogli fantje blizu, mahal kakor besen in ves je bil blede.

Fantje so se zaganjali proti njemu, a niso mogli blizu; takrat plane Pavlek skozi okno v gostilno, odpre in razbije okno, ki je bilo tik orožnika, zpodbije mu z neko dolgo rečjo noge, da pade znak. In okrog orožnika se je zgostila kričeča gruča. —

Po cesti pa je podil v besnem diru Andrejč, ki se je srečno pripeljal skozi, za njim je tekal Janče brez klobuka, koleselj je ležal prevrnjen ob cesti. Jok se je mešal z vpitjem in prošnjami, svatje so stali pred gostilno in niso vedeli, kaj bi; zdaj je jokala tudi Hana.

„Kaj pa zdaj?“ je prašal starešina Peskarja, ki je strmel brez misli v gnečo in se držal za glavo.

Ta je zmajal z glavo in premišljeval.



MILAN DOLINAR:

V TUJINI.

Tiho siplje sneg se iz oblakov,
tiho siplje se čez moje ceste
tiho tiplje temne in rujave strehe,
tiho siplje žalost v srce moje.

Zrak si rezko melodijo poje,
vedno huje burja piše,
v moji duši se pa riše
slika mi za sliko bajnolepo.

Aj, dekle iz juga, ali misliš name?
kmalu, kmalu bleda smrt me vzame,
večnost me že k sebi zove,
tiho siplje sneg se čez grobove.



KDOR NE DELA, NAJ TUDI NE JE.

(HRV. NARODNA PRAVLJICA.)

Kralj Matija je imel lepo hčer, tako lepo hčer, da se še ni doteknila dela, kar je bila na svetu. Delati sploh znala ni in je cel dan sedela pred ogledalom.

Ko je prišel čas možitve, je razglasil njen oče na vse strani, da išče hčeri moža, ampak da jo mora tisti, ki jo bo vzel za ženo, v treh letih naučiti vsacega dela.

Precej časa je poteklo in nihče ni vprašal za kraljevo hčer. Končno je bilo kralju čakanje predolgo in je poslal svoje dvorjanike po svetu, da mu najdejo moža za hčer.

Razšli so se eni na eno, drugi na drugo stran. In nekteri so ugledali s ceste fanta na njivi, ki je oral. Ukazali so mu, da mora takoj z njimi pred kralja. Fant se je prestrašil in je šel, kakor so mu rekli.

Ko so prišli na dvor, mu je kralj razložil, kaj in kako a fant je obljubil, da bo dekleta v treh letih že naučil delati vse od kraja. Naredili so poroko in ženitovanje je trajalo deset dni. Potom je vzel fant kraljevo hčer na svojo domačijo. Kralj je zeta spremil do prekižja in mu je obljubil, da ga bo čez tri leta obiskal, da se sam prepriča, kako bo obdržal besedo.

Ko je prišel fant domu, pritekla mu je mati nasproti in je obstala na pragu, čudeč se lepi deklici, ki jo je vodil njen sin za roko.

Drug dan je vzel fant spet pljug in vole in odšel na polje orat, materi pa je rekel, naj dekleta nikar ne sili k nobenemu delu. Zvečer, ko je se vrnil fant z oranja, prinese mati jed na mizo. In sin vpraša mater:

„Mati, kdo je danes delal?“

„Jaz in ti“, je odgovorila mati.

„E, kdor je delal, ta naj je,“ je rekel fant.

Kraljevi hčeri to ni bilo po volji in jezna je odšla spat.

Drug večer se je zopet isto ponovilo.

Tretji dan pa je reklo dekle svekrvi:

„Mati, dajte tudi meni kakšno delo, da ne sedim zastonj.

Svekrva ji je dala cepiti treske.

Zvečer, ko sede fant k večerji, spet vpraša mater.

„Mati, kdo je danes delal?“

„Nas troje“, je odgovorila mati. „Jaz in ti in kraljeva hči.“

A fant na to: „E, kdor je delal, se spodobi, da tudi je.“

In selo je vse troje za mizo in večerjalo.

Tako se je počasi priučila kraljeva hči vsakemu delu.

Čez tri leta je prišel kralj pogledat, kaj delata mlada dva in ko je videl hčer tako pridno in urno, se je začudil: „Glej! torej si se vseeno naučila delati!“

„Naučila sem se dobro“, je odgovorila hči. „Pri nas velja taka: kdor ne dela, naj ne je. Tudi ti bi lahko razcepil par polen, če hočeš jesti pri naši mizi.“

Kralj je bogato obdaril zeta in hčer in ju s svekrvo vred odpeljal v svoj dvor. Kralj je imel zeta rad, kakor lastnega sina in mu je še za svojega življenja odstopil svojo čast in oblast.



NARODNI PREGOVORI IZ BOSNE.

Tudi črna krava belo mleko daje.

Bedastemu je tudi morje le do kolena.

Kjer veliki zvon zvoní se mali niti ne sliši.

Glad tudi volka iz gozda spodi.

Delo je močnejše od besede.

Norca poznaš po smehu.

Težko je tisti miši, ki ima samo eno luknjo.

Zastonj je lepa brada, če je slaba glava.



IVAN R.:

PRVA KAZEN PRI VOJAKIH.

Nekega dne spomladi dobili smo povelje, da moramo takoj drugi dan oditi v dve uri odaljeno vas, kjer je garnizijsko strelišče. Z velikem veseljem smo sprejeli to vest, posebno mi novinci. Saj so nas že celo zimo gonili semtertja po vežba-

lišču. v mestu pred vojašnico, tako da nam je večkrat lil curkoma pot po čelu. Ni čuda torej, da smo z veseljem sprejeli novico, da bomo šli za 14 dni ven iz te, nam že toliko nepriljubljene vojašnice.

Drug dan vstali smo že ob štirih in ko smo dobili nekoliko črne kave, odkorakali smo v polni opravi na omenjeno strelišče.

Čas je hitro tekkel v tej prijetni vasi, kjer smo bili nastanjeni. Veliko bolje je bilo tukaj, ni se bilo treba vedno snažiti in vedno čepeti doma, kakor prej v mestu.

In tako je prišel zadnji dan našega bivanja v vasi in ob enem tudi dan v katerem sem si zaslužil svojo prvo kazen. Jaz ki sem imel veliko veselje do vojaškega stanu, sem bil vedno vesten in točen, ubogal sem rad, bil sem prvi izmed cele stotnije, — dobil sem zaradi neposlušnosti štiri dni zapora! In to se je tako pripetilo. Pri naši stotnji je služil en enoletni prostovoljec, žid, z Galicije doma. Slab za učenje, se je vedno držal kisko in vsi so ga imeli za neumneža. En dan mi je ukazal do pedeset šteti. Enkrat sem štel, a ko je zahteval drugič in sicer bolj počasi, nisem ga hotel več ubogati, zato ker se mi je to brezpotrebno štetje nespametno zdelo, kakor je tudi res bilo.

K „raportu“ me zaraditega ni vzel, ampak zabičal mi je, da bodem že pomnil, kedaj ga nisem ubogal.

Zadnji večer našega bivanja v tej vasi smo spravljali na hlevu, kjer smo s par tovariši nočevali, naše stvari v nahrbtnik, zakaj drugi dan zjutraj smo imeli odriniti v mesto nazaj.

Medtem je prišel imenovani enoletni prostovoljec, k enemu mojih tovarišev in mu zapovedal, tla, na katerih smo spali z vodo osnažiti. Mojemu tovarišu se je zdela zapoved nespametna. Lepo bi se nam bil zahvalil kmet, če bi mu bili namočili tenki hlevski strop, da bi mu kapalo na živino. Zato ni ubogal prostovoljca. Ker ni pri njemu nič opravil, zahteval je isto od mene, pa tudi jaz sem molčal in nisem ganil prsta.

Čez štiri dni sem bil klican k „raportu“, jaz sam in akoravno je stotnik priznal, da je bilo povelje enoletnega prostovoljca, katero nisem spolnil, nepravilno in neizpolnjivo, sem vendar dobil štiri dni posameznega zapora.



ELVIRA DOLINAR:

SPOMINI.

Zlat pajčolan je razpreden čez preteklost. Čim dalj seže nazaj, tem tesnejše so pentlje zlate predenine, dokler se ne izgube v mračno predživljensko brezkončnost. Rožnata luč obseva nezavedne dni prvega detinstva; iz nje predejo blesteče niti zlate tkanine, ki ovija prvo gibanje vzdramljajoče se

zavesti. Glej, delijo se niti, za hip posveti žarka luč. Je-li bila slika, dogodek, krepkejši vtis, ki se je vtisnil otroški duši? Še predno se je razjasnila slika, se zgrnejo spet goste pentlje ter zakrivajo vpogled v čudesno probujanje in razcvitanje detinske duše.

Toda vedno pogosteje se odpirajo pentlje, vedno jasnejše se prikažejo podobe. Prebudila se je zavest. Ali zlate niti predejo dalje, samo njih svit polagoma pobledeva. Vedno motnejši postaja, vedno redkejše so pentlje, a tudi slike, čim bolj se bližajo sedanjosti — izgublajo svoj blesk in svoje pestre barve. Naposled vgaša svit popolnem, siva plapola tkanina okoli spominov, le malo še zakrivajoč. Skozi luknje in razporke se reži vsakdanjost.

Kam si izginil, blesk mladosti? Zakaj je obledela tvoja rožnata luč? Zakaj ne sežejo tvoji zlati žarki do sivega delavnega dne življenja, ga razsvitljajoč in obsevajoč?

Toda glej, novi žar se vzdiga v vshodu, nikdar ne odjenjajoči žar nadepolne, vabeče prihodnosti. Milo svetlikajoči njegovi žarki obsvetijo motni delavnik ter ga ovijajo s tisočeriimi pomirljivimi bojami. In ta pomirjajoča harmonija spremlja boj življenja v strmino, vabečemu, blestečemu žarku prihodnosti naproti.

Počasi se odpirajo pentlje zlate mreže nad prvimi dnevi mladosti. Glej, pred duševnim očesom se prikaže velika, prostorna soba. Tam v kotu, pred tretjim oknom stoji staromodni, rujavo politirani klavir, ki je sicer že nekoliko nadušljiv ter ima precej oster glas, vendar pa predstavlja v onih dneh najlepše in najblažje, kar si je moči misliti na polju zvokov.

Pred klavirjem sedita papa in mama ter se trudita z Beethovenovo simfonijo ali s Schubertovo fantazijo. Krasno donijo polni zvoki po sobi. Krasna je pa tudi zavest, da ni zdaj kar nobene nevarnosti pred kakim nepričakovanim presenečenjem, dokler grmi in buči nesmrtna simfonija po sobi.

To je morda občutilo nejasno v svojem poželjivo bijočem srčecu tudi malo dekletce, ki je stalo v spalnici tik sobe pred oknom, ter je segalo z okroglimi, polnimi, prekratnimi ročicami na okno, kamor je bila položila radodarna jesen dišeče, zelenkasto-žolto, rujavo-lisasto in temno modrikasto-črno grozdje na zeleno trtino listje. Toda modra glava si ve vsikdar pomagati, tudi v najtežjih slučajih življenja. Tam, pod mamino toaletno mizo stoji stoličica. Z velikim naporom jo izvleče izpod mize ter jo poriva pod okno. Okroglo kolence se visoko vzdigne, krepka nožica čvrsto stopi, a zdaj se dviga počasi rudečelica, plavovlasa glavica kvišku. Zdaj stoji nad oknom in nad bogatim zakladom grozdja. Zelenkasto blesteče otroške oči celo lahko pregledajo del ceste na oni strani ter pročelje tamošnjih hiš, od svetlega oktobrskega solnca obsevanih. Bil je krasen, sanjav jesenski dan, kakor jih oktober le malo podeli. Saj je

moral pač biti oktober, vpričo tolike množine grozdja na oknu; in krasen božji dan je bil tudi, ko je solnce tako čarobno svetilo po strehah in je blaženi jesenski zrak vel čez odprta okna v sobo.

Toda otroške oči nimajo smisla za krasoto onkraj okna. Kakor očarane obvisijo na južnem sadju. Vpričo tolike krasote v dosegljivi bližini se pogreza ves svet in še vihrajoče morje glasov v sosedni sobi povrh v prazen nič. Dva okrogla prstka se vzdigneta, trdno in varno primeta jagodo, skrbno jo odtrgata ter jo spravljata urno za ograjo belih, ostrih zobkov. A jagoda sledi jagodi; tako se je vglobilo punče v svojo koristno delo, da se ji vtaplja ves svet, le okno še obstoji in na njemu sladko, okroglo grozdje.

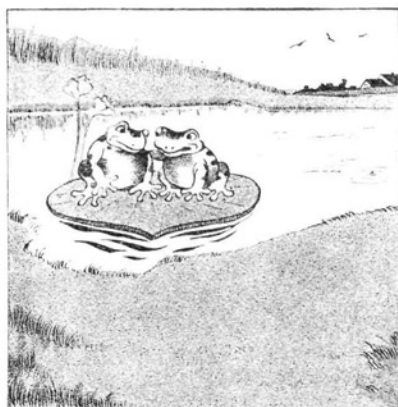
In se zgrnejo zopet pentlje zlatega pajčolana in ni ga pogleda, ki bi ga mogel predreti. Kako se je neki končala ta dogodbica?

Mislím, mislím, da mala sládkosnedka nad svojo marljivo delavnostjo ni zapazila, da je umolknil Beethoven; ni zapazila, da se odrivajo stoli, da se oglašá govorjenje, da se zapira klavir. Potem je menda pač stopila mama na prag, v svoji belo-črno progasti obleki s širokimi rokavi in nabranim krilom, na kojem so se vili v čudnih polčastih oklikah ozki granirčki. Začudení klic njenih ust je zvalil malo iz devete dežele zopet na realna tla bridke istinitosti in tako se je moral končati lepi doživljaj prav vsakdanje in banalno.

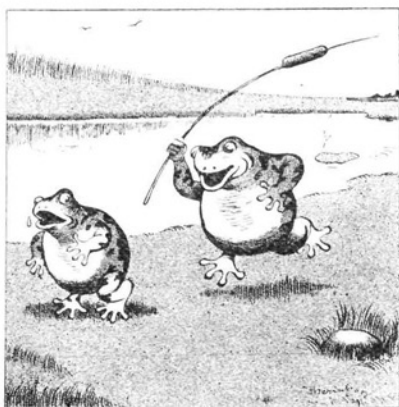


Veselja in žalosti poln.

Žabjada brez besed.



I.



II.



AGENTITIS.

24. oktobra 1910.

Sam ne vem, zakaj sem se lotil dnevnika. Dnevnik in mlad odvetnik! Še Pegaza bi bilo treba, ki bi me čakal v pred-sobi, da ga zajašem v svojih uradnih urah ter napravim vzklicne izvode recimo v sonetovi obliki, menično tožbo pa v epskih trohejih.

Z dnevnikom je vedno združena ženska duša in mlado, ljubezni in poezije polno dekleško srce. Zakaj naj bi pa jaz ne prelomil tega dejstva, zakaj naj bi ne izlival mlad odvetnik svojih doživljajev v dnevnik vsaj v začetku izvrševanja svojega poklica? V začetku pravim, saj pozneje „cel dan iz pravnih koval bom rumenjake.“ In prepričan sem da bom rad prebiral v poznejših letih svoje spomine.

Danes sem odprl svojo odvetniško pisarno. Sedel sem v svojem fotelju in bil sam s sabo zadovoljen. Kdo bi pa ne bil? Dosegel sem svoj cilj, za vsak slučaj sem že zavarovan zoper nezgode in na življenje s precejšnjo svoto, za skrajno silo imam tri dragocene turške srečke, edini spomin na ranjko teto, — in s pomočjo posestnikov, trgovcev in prefriganih lumpov se bo že dalo živeti.

Začel sem zidati gradove visoko v oblake. Moji bodoči klienti so mi donášali kamene in uvrščeval sem jih drug k drugemu v mogočno stavbo.

Nekdo je potrkal na vrata.

Kakor opusti navaden zidar svoje delo že pri prvem udarcu dvanajste ure, tako sem tudi jaz prekinil svoja stavbinska dela v zračnih višavah, ko sem zaslišal šum pred durmi. Srce mi je bilo hitreje, radovednost, kdo bo moj prvi klient, me je mučila in glas se mi je tresel, ko sem zaklical:

„Naprej!“

Kar dva gospoda sta stopila v pisarno. Elegantna obleka, zlata verižica, moderni dežnik v palici so me pripravili v hipu do spoznanja, da imam pred sabo dva bogata hišna posestnika in da bo moral biti tudi moj zaslužek primerno masten.

Ponudil sem jima stolicí.

„Kakor hitro sva izvedela, da ste odprli svojo pisarno“, tako je pričel starejši gospod, „sva prišla k vam. Važno zadevo imava z vami, gospod odvetnik, obravnavati, zadevo, ki bo vam donášala obilno udobnostij, kakoršnih niste deležni pri nobeni drugi banki.“

Zastopstvo neke banke mi torej hočeta poveriti, sem si mislil. Ni slaba ideja!

„Gotovo nama ne odrečete prošnje, ko vam pojasniva pogoje. Naša zavarovalnica, za katero potujeva“

„Obžalujem, gospoda, jaz sem zavarovan že delj časa in žal mi je, da sta prišla prepozno!“

Vdani, konvencionalni pokloni na obeh straneh, — in pustila sta me samega, da lahko nemoten pokopljem uničene svoje prve nade.

Nisem ostal dolgo časa sam. V sobo je stopil slok gospod. Na njegovem obrazu sem spoznal, da mora biti novodošlec hud pravdar. Vedel se je popolnoma domače, odložil površnik na obešalnik primaknil sam stol k moji pisalni mizi in se s tem izdal, da je hodil že mnogo po odvetniških pisarnah. Mlad odvetnik ima za vsako malenkost bistro oko!

In kaj je bil ta dozdevni pravdar? Agent za pisalne stroje.

Zopet sem moral obžalovati, da je prišel prepozno, da je pisarna že kompletna in da mi manjka k odvetniški popolnosti samo še stranka. Težko se ga je bilo odkrižati in vesel sem bil, da je odšel, ker v predsobi sem opazil svojo prvo stranko.

In ta moja prva stranka, kakor sem si predstavljal, je bil zopet agent in sicer za pisarniške potrebščine s posebnim ozirom na juridične knjige.

Vdal sem se v svojo usodo in ga poslušal. Da bi le jaz znal tako lahko, tako tekoče, tako vznešeno in prepričevalno govoriti! Ko je končal čez dobro četrto ure naštevati potrebščine in hvalisati njihove dobrote in ko je čul iz mojih ust, da je prišel prepozno, da obžalujem t. t. d., me je tako čudno pogledal, da mi ostane trajno v spominu njegov pogled, ki je izražal jezo in žalost obenem.

Tako je šlo cel dan. Skupna vsota, za katero so me hoteli zavarovati razni agenti, znaša do sedaj 285.000 K, konceptnega in uradnega papirja so mi hoteli naprtiti kar cele vagone, znanstvenih knjig za eno vseučiliščno knjižnico, le stranke ni bilo nobene.

Odvetnik brez strank! Zdravnik brez bolnikov. Zdravnik ima v tem slučaju gotovo ugodnejše stališče. Svojo znanost poskuša lahko na svojcih, na služinčadi, na prijateljih. Vedno je kdo bolan, posebno pri tem nestanovitnem vremenu. Toda jaz! Svet je postal pač preveč pohleven! Kaj bo, če se uresničijo Tolstojevi ideali?

Vsak začetek je težak! S to prislovico sem se potolažil in sedaj čakam, kako se razvije cela zadeva. Poguma ne izgubim in naj hodijo še pár dni sami agenti v mojo pisarno.

25. oktobra 1910.

Drugi dan. Nič novega! Samo več obiskov sem imel danes — seveda zopet agente. Po dva in po dva sta prihajala menda zato, da je imel vsak koj pri rokah svojo pričo, ako bi se mu zgodilo vsled odvetnikove nervoznosti kaj neprijetnega.

S svoje pisalne mize sem odstranil iz previdnosti črtalo, tintnik, škarje, spoh vse nevarne predmete, ki bi me mogli spraviti v direktno zvezo s kazenskimi paragrafi.

Davi mi je čestital prijatelj Rudolf k včerajšnjemu uspehu. Sinočl mu je namreč pravil v kavarni moj hišni gospodar, da prihaja k meni mnogo strank in da mi bo moral zvišati stanarino.

Obiski so se danes še izpopolnili. Prišle so k meni osebe, imenujem jih na tem mestu agente in rebus suis, to so pisarji, ki bi radi vstopili v mojo pisarno.

Prišel sem do neovrgljivega dejstva, da je na svetu še mnogo boleznij, za katere niso našli učenjaki še uobenege posebnega imena. Mene je že začela mučiti taka bolezen. Krstil sem jo za „agentitis“. Njeni glavni znaki so skrajna razburjenost, ki se mora skrivati za sladkim smehljajem. Huda je ta bolezen in bojim se misliti na njene učinke, ako bo trajala delj časa. Ali ni zdravila. Zapreti pisarno, no potem pa tudi stranke ne moreje k meni. Naznanilo v listih, da sem že zavarovan, da imam pisarno popolnoma urejeno? Tisti, ki bi brali to naznanilo, bi mi očitali ali prevzetnost, ali bi pa napravili z desnim kazalcem par krogov na svojem čelu, in tisti, ki bi ne brali, bi pa prihajali k meni.

Da bi dobil le prvo stranko, vem, da bi mi odleglo. Težkim srcem te pričakujem! Pridi! Ozdravi me! Dopustiš-li, da mi stisne bolezen v roke pištolo, ki je namenjena le samovolnim delilcem mojih bodočih zakladov? Reši me, prva stranka, ne boj se stroškov. Pod tarifom ti hočem izpeljati pravdo. Pridi, zločinec, in obljubljam ti, da oddrgnem s svojo prepričevalno besedo celo rabeljevo zanko s tvojega vratu.

Soba je tiha. Mojih klicev ni slišal nihče. Kaj bo?

26. oktobra 1910.

Tretji dan. Da bi bilo ostalo vsaj pri starem! Na zavarovalne agente, na priporočevalce pisalnih strojev sem se bil že skoraj privadil. Tem mojim „preljubeznivim“ znancem so se danes pridružili, še drugi: mešetarji, trafikanti in celo agenti proti požaru.

Koj se je izvedelo, da imam že kot začetnik ogromnega dela. In posledica temu? Prvi mešetar mi je prišel ponujat večje, elegantnejše prostore tik sodne palače, drugi bi mi pa rad naprtil celo lepo, enonadstropno, za dobrega odvetnika kaker nalašč sezidano vilo nedaleč od sodišča.

Prihajali so trafikanti in se priporočevali, naj kupujem pri njih koleke in znamke. Spoznal sem, da bijejo hud boj tudi trafikanti za obstanek in da preže celo na one male odstotke, ki jih dobe pri kolekih.

In slednjič je hotel neki agent na vsak način zavarovati proti požaru moje premičnine. Ognjegasci gotovo ne bi imeli

toliko dela, če bi tudi gorele vse moje premičnine, kolikor sem ga imel jaz, ko sem se postavjal v bran ognjevitim besedam navdušenega agenta proti požaru.

Sedaj pa imam dovolj! Moja bolezen je napredovala. Vse sem že do dobra premislil. Ali uničiti vse agente, ali pa sebe.

V tem trenutku se spominjam mladeniča, ki je izpil v nekem dunajskem hotelu strup in si točno in vestno zapisoval vsakih pet minut učinke delujočega strupa, dokler mu ni omahnila roka tik pred smrtjo. Nekaj podrobnostij s temi zapiski ima moj dnevnik.

Moj življenjski stroškovnik je sklenjen. Kmalu ga predložim navišjemu sodniku v likvidacijo. Radovedem sem, ktere postavke mi bodo črtane.

Usoda je zmagala. S tem končam.

Dragi Mohor!

V prilogi pod A ./ Ti pošiljam svoj dnevnik. Kratek je. Preberi in hrani ga! Ne sodi me slabo, ker Ti ne poznaš in ne moreš poznati, moje bolezn agentitis. Dasi lajik v zdravstvenem stvarih sem odkril novo bolezen, krstil jo in jo negoval, dokler me ni spravila na žrtvenik. Vsak napredek človeške kulture zahteva svoje žrtve.

Sprejmi zadnji pozdrav od take žrtve,

od Svojega prijatelja

26. X. 1910.

Ivana.

N. B. in P. S. Stroške tega pisma v znesku 2 K 75 v daruj družbi sv. Cirila in Metoda.

Prijatelj Mohor se je bil ravnokaz vzbudil. Ker je imel še precej časa do osme ure, je še malo polenuharil v postelji. Na prste je štel pod odejo, koliko dni bo treba še čakati na plačo, in ni še prišel do 31. oktobra, ko je vstopil v sobo pismonoša z ekspresnim in priporočenim pismom.

Prijatelj Mohor je zaman premišljeval, kdo bi ga bil počastil s tako nujno pošiljativjo.

Prebiral je in prebiral in ni mogel pojmiti vsega tega. Najprej se mu je zdel popis šegava črtica, zabavna tragika in komaj podpis prijatelja ga je iztreznil.

„Ivan mrtev! In še predvčerajšnjem je napravil valat in pagata! Revez!“

Bliskoma se je oblekel. Tako hitro se ni bil napravil niti takrat, ko je šel k birmi.

Kave, ki mu jo je prinesla gospodinja, se ni dotaknil. Ves zbeگان in potrť brez ovratnice in z odpetim telovnikom je planil iz sobe, ne da bi vedel, kam pojde in kaj napravi.

V stopnjišču mu pride nasproti prijatelj dr. Ivan.
„Kam pa tako zarana, Mohor?“ ga je vprašal in mu ponudil roko.

„Kaj si ti, Ivan? Ali nisi še mrtev? Kaj se misliš šaliti z mano? Prav kar sem hotel naročiti venec na tvojo krsto!“

„No, no, le ne pretiravati! Dolžan sem ti nekaj pojasnil, zato sem moral priti k tebi, da zabranim s svojim prihodom prezgodnjo vest o svoji smrti. Hočem biti kratek!“

Sinoči sem nesel pismo s tvojim naslovom na pošto in se vrnil v pisarno, dá ozdravim temeljito svojo neozdravljivo bolezen. Pištola je bila že pripravljena. Samo še eno cigareto sem nameraval pokaditi.

V tem je nekdo potrkal na vrata. Še tega je bilo treba, sem si mislil.

In kaj meniš, kdo je prišel k meni. Izidor Goldspiegel, agent. Usojeno mi je bilo izpiti kelih grenkosti do dna in nisem se strašil zadnjih kapljic.

Toda, glej čudo! Ničesar mi ni ponujal, ničesar priporočal, ne strojev, ne črnila, ne papirja, ne tiskovin, ni me nameraval zavarovati, prišel je k meni po odvetniško pomoč, tožit namreč privatnika X. G., ki ga je nesramno oštel in ga vrgel na vse zadnje z brahijalno silo po stopnjicah, češ da je nepoboljšljiv vsiljivec.

Dobil, imel sem prvo stranko in agentitis je na mah — izginila. Provzročili so jo agenti, in agent me je ozdravil. Zastrupljenje se da najlažje skurirati s protistrupom. Na dunajski norišnici se je baje posrečilo popolnoma ozdraviti progresivno paraliso s tem, da se je vbrizgnil bolnikom tuberculin.

Zdrav sem in vesel in mojo srečo pomnožuje še v veliki meri dejstvo, da sem ti prihranil proti kocu meseca precej velike izdatke za dragocen venec, kakoršnega pač zasluži tvoj prijatelj.“



ŽVONIMIR:

TI SI...

Ti si kakor cvetka
sred poljan,
ti si kakor struna,
spev glasan.

Ti si kakor čaša,
sladka vsa,
ti si kakor nektar,
strast srca.

Ti si kakor večer
miren, tih,
ti si kakor veter,
tajen dih...

Ti si kakor pesem
sred noči,
ti si kakor zvezda,
ki gori.



GOSPOD PETER — POET.

Bilo je v majhnem mestecu. Po precej snažnih ulicah so hiteli meščani semtertje. Po „Poštni ulici“ je hitel gospod Peter z mapo v roki. Po poklicu je bil uradnik. Obleka njegova pa je bila vredna k večjemu kakega pisarja. Njegov pogled je bil melanholičen, hoja rahla . . .

Kaj je bil gospod Peter? Rekli smo že, da uradnik, in sicer davčni uradnik; poleg tega pa je bil pesnik: bil je lirik, epik, dramatik in — novelist. Mnogo del je že spravil na papir, v javnost še ničesar. Tako so dremale njegove pesmi dolgo, dolgo časa. —

Gospod Peter je bil po svojem mnenju čudovit ženij. Kakor je nekoč Palada Atenska skočila gromovnemu Zenu iz glave, vsa v orožju in vojni opremi, tako so letele njegovo drame na papir, dovršene in godne za oder . . .

Tako je dan za dnevom naraščalo število pesmic in drugih izdelkov — in prostor, ki jim je bil odmerjen, postaja tesen . . . Nekega dne se spomni gospod Peter, da mora svoje otroke poslati v svet, sicer nima nebenega „dobička“ od njih . . .

Prišel je čas, ko so maliki njegove Muze morali zapustiti rojstni dom in iti tja, kamor jih oče pošlje . . . Sentimentalno deklico, porojeno v presrečni zaljubljenosti je poslal v uredništvo N. Prišla je na vrsto fantastična punčka in ta je romala daleč proč od svoje sestre, drugam . . . Še trije fantički so ostali in s strahom zrlji početje svojega očeta. Tedaj je gospod Peter pograbil vse tri in zhasal v eno mavho. „Naj gredo skupaj, — škoda mark!“ je menil in si pogladil brado. Tako pripravljene za pot je nesel na pošto.

To so bili namreč njegovi prvenci, lirkega značaja, namreč prvenci po rojstvu in kakovosti. Ostala kopa pa je ostala doma; za druge še ni prišel čas. — Medtem, ko so bili na svojem potovanju, je gospod Peter molil doma za dobrobit svojih malčkov. Najbolj ga je skrbelo zdravstveno stanje majhnih deklic . . . — Nekega dne so priromali vsi sicer potrti a zdravi v hišo svojega rojstva . . . Samo punčki sta bili objokani, ena je zrla melanholično pred se, druga pa si je brisala mokri očesci; dečki pa so prinesli seboj — priporočilno pismo . . .

„Vraga, kaj mislijo od mene?!“ se je razjezil gospod Peter, ko je nekaj časa gledal in naposled pregledal pošiljatve. Nejevoljno in nervozno je zgrabil poredneže in jih vtaknil v miznico, kjer so jih čakali drugi tovariši.

Tako je minulo nekaj dni.

Temen mrak je legel nad mestecem, gospod Peter je ždel v svoji sobici in zrl topo in nevoljno predse . . .

Pred njim je ležalo nekaj pol — bilo jih je precej — ; bile

so razmetane po pisalni mizi in na eni je bilo zapisano s precej velikimi črkami: Zaljubljenca, (Drama izza časov rimskih imperatorjev.) —

Dolgo je pregledoval posamezne pole, naposled jih je lepo zložil — polo za polo in vse skupaj zbasal v primerno kuverto. Še štiri znamke je imel: potehtal je v roki pismo, — zdelo se mu je pretežko: treba je bilo vseh štirih znamk. Ogrnil si je pelerino in odhitel proti pošti . . .

Kmalu se je vrnil — pa glej šenta! Spomnil se je, da ima še precej duhovit libreto za odposlano peterodejansko dramo. Ker sam žalibog ni bil glasbenik, se je moral, hočeš — nočeš obrniti na gospoda H., ki velja v glavnem mestu za najboljšega komponista. Ali gospod skladatelj je jako komoden človek: ni se zmenil tedne in tedne za poslani libreto gospoda Petra.

Nekega dne je dobil gospod Peter svoj libreto nazaj, neuglasben, brez not . . .

Lahko si mislite, kako je bilo to prijetno. Ali gospod Peter je bil neizprosni: napisal je ponižno prošnjo gospodu komponistu, naj mu vendar za božjo voljo ustreže. — Res bil je uslišan: ali libreto je bil tako zdelan, da ga je moral (gospod Peter) z notami vred prepisati . . . Vse je voljno pretrpel in končno je odposlal tudi zapozneli libreto za dramo . . .

„Bo že nekaj“ si je mislil gospod Peter in si zadovoljno mel roke.

Pa zadovoljnost je kmalu minula: postal je z vsakim dnevom bolj nestrpen in siten. Sicer je že začel dvomiti nad uspehom svoje pošiljatve, vendar pa mu je predolgo izostajanje poslanega dajalo mrvico upanja . . .

Medtem so se otroci njegove muze pogovarjali o tistih gospodih in gospodičnih pri uredništvih, o polnih koših, o voznji po pošti i. t. d.

„Ah, kako tesno mi je bilo pri srcu, ko so me tlačili med zavoji —“ je dejala bolestno majhna punčika, melanholičnega pogleda . . .

„Mene pa“ je začela druga, ko kar naenkrat nekaj prekine njih pogovor . . .

Velika roka zagrabi šop listov iz miznice, nato vtakne precej veliko listov, ličen velik zvezek v zadnji kot in navrh pomeče našo znano družbo.

Gospod Peter je bil, ki je vtaknil svojo dramo nazaj v miznico. Lahko si mislimo, da ga je precej neprijetno dirnila brezobzirnost gospodov urednikov.

Pa tako nestrpno čakanje in prizadevanje . . .

„Saj sem vedel“ je mrmral venomer predse; odslej se mu ni ljubilo delati, kar mu je veleval stan; premišljeval je venomer, kako priti do veljave; kajti ni mu moglo v glavo, zakaj da on, ki je tako genialen lirik, epik, dramatik in novelist ne bi našel prostora v leposlovnih listih . . .

Od tistih dob se je gospod Peter razjezil in ni poslal dolgo časa nobenega izdelka v javnost . . . Sklenil je molčati — onemeli slavec . . .

Pa moralo je priti drugače.

Prigodilo se je nekega dne, da ga je pot zanesla mimo pošte. Namenjen je bil posetiti gospodično Elo — svojo izvoljenko. Najbrž ji je hotel potožiti svojo bol . . . Zamišljen je korakal po slabem a čednem tlaku, — kar ga ustavi mestni pismonoša rekoč:

„Kako pa to, gospod Peter, da sedaj ne rabite nobene znamke; že cel mesec jih niste nič vzeli.“

„Počakaj, nekaj jih iman še doma; jutri pa mi jih prinesi kakor po navadi, pa dvakrat več“, je dejal gospod Peter samozavestno.

„Dobro, dobro, gospod“ je dejal pismonoša Janez in odhital veselo po ravni ulici . . .

„Kam bo neki pisaril, bom že pazil“ si je mislil hudomušni pismonoša in si zadovoljno mel hrapave roke . . .

Bilo je okoli desetih dopoldne, ko je prišel pismonoša Janez k gospodu Petru.

„Tu imate gospod — danes pismo, pa te marke odvčeraaj; z Bogem!“

Janez je izpolnil svojo besedo: pazil je na vsako pismo od gospoda Petra — poznal je njegovo pisavo — in naslov . . .

Gospod Peter pa se je ožunačil in iznova sklenil zvezo z vsemi mogočimi uredništvii . . .

Seveda, ne povprašujate o uspehu!

Kmalu je zvedelo vse mestece, da je gospod Peter v zvezi z mnogimi listi cele dežele in še naprej . . .

Tako ga je jelo vse občudovati, postal je anopimna kapaciteta; someščanje so ga jeli pozdravljati s spoštovanjem in rešpektom, in bolj idealne gospodične so zavidale Elo radi gospoda Petra . . .

Vse je premišljevalo, pod katerim pseudonimom se skriva gospod Peter . . .

Hudomušni Janez, tvoja radovednost je ovekovečila spomin velikega literata gospoda Petra med someščani!



ZOFKA KVEDER JELOVŠEK:

NAŠA MIKA, VETER IN SNEG.

Naša Mika prav malo govori. Posebno s tujim človekom ne bo kmalu spregovorila besede. Samo meni rada pripoveduje, kadar sve same.

Zjutraj, ko jo oblačim, mi pripovednje, kje je bila po noči.

„Pri stari mami sve bili z Vladkom in čokolade sve do-
bili. A na Griču smo se igrali „lovice“. Neki dečko je hotel
mene natepsti a jaz sem se razjezila, pa sem jaz njega — in
pošteno!“

„Veš, to se pravi sanjati“, ji tolmačim jaz. „Vse, kar se
godi po noči, ko ležiš v postelji, vse to so sanje; to ni resnica!“

„Ali je resnica, če ti pravim! Deček je imel belo kapo“,
se brani mala.

„To so sanje“, trdim jaz.

„Kakšne sanje!“ se razjezi ona. „Čisto gotovo sve bile
z Vladko na Griču. Pa jo vprašaj!“

Ali Vlada je odšla v šolo in do opodne je pozabila Mika
na vse: na Grič, na čokolado in na dečka z belo kapo.

Mika gre prav rada z menoj na sprehod. Če gre Vlada
z nama, to še strpi, nikakor pa ji ni všeč, če se nama kdo drug
pridruži, celo pot je jezna.

Nekoč sve spotoma srečali znano gospodično in ona se
nama je pridružila. Skupaj smo šli v Tuškancu navzgor proti
Cmroku. Mika nekaj časa čaka, da bo gospodična izginila, pa
bove šle zopet same po potih in stezah in si bove pripovedo-
vale naše lepe stare pogovore. Ali kmalu vidi, da se mama
vse bolj živo zabava z gospodično a njo, Miko, skoraj po-
gleda ne.

Mika je ponosna punčka in ne obesi vsega, kar se godi
v njenem srcu na velki zvon, tudi če je ne vem kako razžaljena.
Samo čedalje bolj trdovratno molči in vedno bolj hitro hodi.
Gre, kakor vojak, v taktu tolčejo čeveljčki po trdi poti.

„Kako hitro hodi, ta vaša mala!“ se čudi znanka. Jaz ali
takoj vem, da se jezi in da se ji zato tako mudi naprej. V rde-
čem manteljčku tako debelo za zimo oblečena, v rdeči kapici
in v rdečih rokavicah, izgleda nekako smešno napurena.

„Ej, Mika, počasi, počasi!“ zavpijem. Al ona, kakor da
ne sliši, gre kakor huzar.

Bežim za njo in jo primem za roko. Strašansko resno se
drži, ter me konzekventno in vztrajno ignorira. In jaz njo. Naj
ji bo!

„Danes je bilo lepo v Tuškancu, kaj ne?“ jo vprašam
doma a ona zanika z glavo in pristavi trmoglavo:

„Jutri pojdeve same.“

* * *

In res greve drug dan same. Niti Vlade ni z nama. Ka-
dar gre tudi Vlada, se onedve igrajo, lovijo in dražijo, kadar pa
sve medve z Miko sami, so na vrsti sami modri pogovori.

Tisti dan je bil hud veter severnjak. Hitri oblaki so leteli
po nebu a drevesa v parku so šumela in se klanjala. Zrak je
bil svež in ugoden, kakor da diši po snegu, ki je pokrival hribe.

„Kaj tako šumi?“ vpraša me Mika.

„Veter šumi“, pravim jaz. „Od daleč prihaja in daleč se mu mudi, pa se pogovarja spo toma z drevesi.“

„A odkod je? Kje je doma pravzaprav?“ začne ona s svojimi vprašanji.

„Zelo daleč je doma, jako, jako daleč. Strašno visoke gore so tam, kar neba se dotikajo in vse so pokrite s snegom in ledom. Nobenega drevesa ni tam, nič grmovja, nobene cvetlice, še trave ne; ne po leti, ne po zimi. Gore so bele in puste, noben človek ne more živeti tam, tako visoko in v takem mrazu.“

Mika molči. Teško, da razume vse moje besede ali vseeno posluša pohlepno.

„Še pripoveduj!“ me prosi.

In jaz ji pripovedujem o visokih gorah, o strmih pečinah, o globokih prepadih. O velikih pticah, orlih, ki gnezdiijo na samotnih vrhovih in letijo visoko v zraku nad mrtvimi skalami. Pripovedujem ji o divjih kozah, ki se ne bojijo bele planinske smrti in po vratolomnih stezah sledijo svoj plen. O mesecu, ki tiho sveti nad večnimi ledeniki in o meglah, ki se trgajo na ostrih grebenih visoko, visoko nad ljudskimi prebivališči.

Mož Bog, vse mogoče ji pripovedujem a ona posluša melodijo mojega glasu, padanje in dviganje zvoka. Moje besede vzbujajo menda čudne slike v njeni otroški glavi, ker me gledajo njene oči vedno bolj resno in pazljivo. Vidim, razmišlja globoko.

„A kako ti vse to veš?“, me vpraša končno.

„Veter pripoveduje, kaj ne slišiš, kako šumi!“ pravim jaz.

Obstaneve in poslušave. V širokih valovih prihaja veter s Slemena in šumi nad nama v zraku. Vse do nebes ga je polno, iz vseh dolin ječi in buči in se lije čez Zagreb v prostorno savsko ravnico ves mlad in razposajen, hiter in poln svežine.

„Slišim, kako ga ne bi slišala!“ se zavzame Mika. „Ali ničesar ne morem razumeti, čisto nič. Niti one besede!“

„Da, res vsak ga pač ne more razumeti“, pritrdim jaz in krenem dalje.

„Veš mama,“ se oglasi čez nekaj časa Mika. „zdi se mi, da veter angleško govori, — poslušaj!“

Vstavim se, v srcu se mi zganje vesel smeh, oči se mi zablistajo ali usta obdržim važna in modra.

„Tudi meni se tako zdi“, pravim hinavsko.

„Da, sigurno angleško!“ modruje Mika. „Vladka ga bo kmalu razumela, meni se zdi, da zna ona že mnogo angleškega, kaj?“

Prosim vas, kdo jo ne bi poljubil?! Njene oči so tako zaupljive in sladke! A Vlada, da veste, se uči četrti mesec angleško! Še dolgo ne bo razumela vetra!

Primem jo, dvignem jo in poljubim jo prisrčno, prisrčno.

Njena koža je gladka in mehka, kakor svila, mrzla je in diši sveže in sladko, kakor bele vijolice. Vestno in pravično mi povrne vsak poljub.

„Kaj me imaš jako rada?“ jo vprašam.

„Prav zelo jako!“ mi potrdi važno.

Šle sve naprej.

Vedno močnejši je veter, vedno bolj silen in hiter. Razposajeno buči in trga v gozdovih in v parku zadnje suhe liste raz golih vej. In vriska in joka, jezi se in smeja in drevje se maje in priklanja in zvija.

„Še kaj pripoveduj,“ me prosi mala.

„Pa kaj naj pripovedujem?“

„O vetru.“

„Vse sem že povedala, kar vem.“

„Kaj ne bi vedela!?“ sili ona trdovratno. „Nič mi nisi rekla, kam tako beži in leti?“

Malo se zmišljujem in potem ji začnem pripovedovati o ravninah. O ravninah, ki so strašno prostrane in ravne kakor dlan in čez ktere hiti veter hitro, kakor blisk. Visok in glasan leti čez nedogledne livade, noseč na hrbtu lahke oblake. Tam po ravnih, ogromnih pašnikih pasejo pastirji govedo, konji se utrkivajo a ob rekah iščejo visokonoge čaplje z dolgimi kljuni zelene žabe po močvirju. Hribji, tristo zelenih hribov, meji ravnico in zavstavlja veter. A veter se vzdigne čez nje, visoko zleti nad njimi k morju, k prekrasnemu, modremu morju, ki je veliko, kakor nebo nad nami. To se pravi, ni ravno tako veliko, kakor nebo, ampak veliko je res, zelo veliko. Sama voda, globoka voda, kamorkoli seže oko. A na vodi, na morju so majhni čolni, bele jadrnice in hitri parobrodi z velikimi dimnjaki, iz katerih se vleče čez morje črn dim, kakor črna misel, kakor črn pajčolan, oni črni na klobuko gospe Mire, ki je vdova.

A ko je veter na morju — ravno tja se mu tako mudi — zaguga on morje in vedno večji in večji valovi pljuskajo na kopno in okoli otokov. Morje se zapeni, zakipi, ladje se zagugajo a ljudje prestrašijo. Po ladjah se namreč vozijo ljudje, kakor pri nas na suhem vzletniki v Maksimir, ali popotniki po železnicah. Valovi se belijo, ladje gugajo a veter puha vse silnejše in močnejše. Če se tisti čolni in jadrnjače takoj ne poskrijejo v lukah, veter jih bo prevrnil v morje, nikdar več jih ne bo ugledalo solnce. Silno so prestrašeni ljudje in komaj čakajo, da se veter malo utruji, preneha in zaspi, Toda veter večkrat razsaja po več dni, po cel teden in marsiktera ladja se zgubi in mnogo ljudi pogine.

„No in kaj dela veter potem?“

„Spi.“

„A, kdaj se spet zbudi?“

„Kadar pač hoče. Sploh pa ni samo en veter na svetu.

Mnogo jih je.“

„Kakšnih?“

„Toplih in vsakoršnih. Eden se imenuje jug in prihaja iz puščave Sakare. To ti je tisočkrat večji kraj, kakor Zagreb a tam je vse golo, pesek pa pesek, družega nič. Nobene sence ni, cel dan žge solnce in zato je jug gorak veter, kakor topla voda.“

„Po leti je pihal, spominjam se. Bilo nam je zelo vroče,“ se zmislji Mika.

A zdaj smo že v Mesnički ulici.

Pri Kačičevem spomeniku začenjajo fiste zanimive prodajalnice v llici, ki so vse polne punčk, medvedov in drugih prelepih igrač in Mika pozabi na naš veter, na vse moje pripovedovanje, na me in skoro tudi sama nase. Po dolgem postajanju in gledanju dosežemo končno naše domovanje.

*

Za Novo leto je vseeno zapadel sneg.

Že nekoliko dni prej je pritisnila zima. Ko smo se z Miko sprehajali čez Tuškanec, pa čez Rokovo prokopališče nazaj v llico, so bile že vse mlake zmrznene.

Vlada, Mika in jaz imamo jako rade Rokovo pokopališče. Prelepo se vidi od tam na cel Zagreb in solnčni zapad je zvečer tam pravi čudež. Nebo nad Okičko goro pordeči, kakor kri a doli se gubi širna ravnica v prekrasni vijoličati barvi. Cel svet se se nam zdi, kakor v pravljici, spremenjem in polepšan. Topoli na Pantovčaku potemne še bolj, na levem hribu se blišči par oken gornjega mesta, kakor živ ogenj, Sava se svetlika v mračni ravnici, kakor širok srebrn trak. Me gremo, pripovedujemo si in posvetujemo se, katero vilo bi vzele in katero ne, če bi nam jo kdo ponudil v dar. Zelo izbirčne smo ali v resnici se ne bi branile menda niti ene.

Grmovje nad starimi zapuščenimi grobovi, čez ktere že vodijo steze bodočega parka, šustijo tajinstveno, sence potemnevajo a Vlada me vpraša, če res, prav resnično zares, ni duhov, ki bi nas hodili strašiti iz družega sveta ?

Mika je še neumna, nima pietete za stare grobove, niti se ne boji duhov. Pazljivo promatra cesto, če se ne bi našla še kakšna zamrznjeva mlakica, na katero bi stopita s peto, da bi zaškripalo „steklo“.

Pozabila je od lani na sneg in led in zdaj ji je vse novo. „To ni steklo, to je led,“ jo podučujem jaz.

Ona pa, trmoglavka, ostane pri svojem. „Steklo je, mama! Kaj ne slišiš, kako se je razbilo? „In ona tolče s peto ob tla in uživa v pokanju tenke ledene skorje.

Drug dan je zapadel sneg a me smo se seveda odpravile popoldne v Tuškanec. Po glavni cesti, ki je precej strma, se je sanjkalo mnogo mladih ljudi. Sneg se je topil, kakor sladkor v kavi, pa so sanjke po nekterih mestih glodale po goli zemlji. Malo smo se bile zakasnile doma pa nas je hitro dohitela noč. Ali ni nas to mnogo motilo, niti ne tiste, ki so se sanjkali.

V debelih zimskih kapah, zaviti, kakor da so vrh Triglava, so se spuščali z vrha a izpod sanjk so se utrinjale iskre, kadar so strgnile čez kakšen kamen, ki je gledal izpod tenke snežene plasti.

Otroci so se zabavali in vriskali od veselja. Mika si je že precej spočetka naredila velikansko sneženo kepo in jo je nosila pod pazduho s seboj, češ, da jo bo vzela seboj domov. Zastonj sve ji priporočali z Vlado, da se bo sneg v sobi raztopil in da je sploh snega povsod zadosti, po celem Tuškancu in da ne mora vlačiti nesrečne kepe gori do igrališča, pa spet nazaj doli.

Strašno ji je bil sneg všeč, kar zamaknila se je vanj. Na drugi strani, kjer ga po manjših stezah sploh še niso čistili, Mika kar dalje ni hotela. Do kolen je zagazila v mehko belino, pa vse zgrinja z obema rokama sneg k sebi, nikdar ji ni kepa dosti obilna, kar cel sneg bi hotela vzeti v roke in odnesti ga domov. Raz vej se siplje sneg, tako krasan, kakor bela golobja peresca a park molči nek posebni globoki in čudoviti molk, kakor še nikdar. Električna mlečna svetloba se razliva raz svetilk po okinčanem drevju, vse je prelepo in čarobno.

„Kasno je, Mika, domov!“ ukazujem jaz.

A ona se nič ne zmeni, v sneg sede, pa se igra in se valja z rokami in nogami po belih pernicah.

Vidim, da ne gre z lepa, pa se skrijem za neko drevo. Spočetka niti opagi ne, da me nima. Končno pa se vendar ogleda in naenkrat vidi, da je sama v snegu. Sama visoka drevesa naokrog, nikjer hiše, ne človeka. A ona tako majhna in sama! Malo se še ozre naokoli, potem pa zajoka obupano.

Hitro skočive z Vlado k nji, potolažive jo in obriševе ji solze. V starem prijateljstvu se podamo na pot proti domu. Za roko me drži, da se ji ne bi zopet kam skrila. Vendar mi zvito nabaše v žepe vse polno snega, pretežko ji je bilo menda nositi vse sama. Jaz, sirota, sem zapazila to potuhnjeno delo še le, ko se je sneg raztopil in mi namočil suknjo, ko gobo.

Zastonj se je mučila Mika. Vse bolj se je drobila velikanska kepa in že v Mesnički ulici je padla vsa parada na blatni trotoar.

Pri Kačičevem spomeniku so spravljali delavci sneg v vozove in naši Miki se stori milo.

„Zakaj ne pustijo snega pri miru!“ ogorči se odkritosrčno. „Saj je vendar lepše, če je povsod belo.“

Mokri in trudni smo prišli domov. Miko smo morali preobleči skoraj do kože, vsa je bila mokra.

Mika se guga na gugalnem stolu in čaka na večerjo ... Lena je in zadovoljna.

„Pripoveduj, mama, kaj o snegu!“ zapoveduje.

„Ne ljubi se mi danes. Trudna sem in že zaspana.“

„Vsaj malo pripoveduj, majčkeno! Odkod je sneg?“

„Iz neba pada, saj si videla. Kaj se spominjaš na oblake?“

Mnogokrat smo jih gledali pri Savi, kako so plavali visoko nad Zagrebom ali pa na Cmroku, kako so izginjevali izza Sljemena. Saj se spominjaš?"

„Kako se ne bi! Saj se tudi iz našega okna vidijo zvečer, kadar je mesec.“

„Nu, torej! Tisti temni, črni, hudi oblaki, ki se po leti toliko jezijo, grmijo in bliskajo, da je človeka kar strah, to so očetje. A oni sivi, široki, ki se nekako počasi, resno in kakor v skrbeh pomikajo po nebu, to so matere. Oni drugi, v svilo oblečeni, rožasti, vijolčasti in zlati, ki na dolgo raztegnjeni gledajo zvečer, kako solnce zapada, to so same gospodične. Mlade gospode pa je najlažje videti po noči, kako se ošabni in domišljivi sprehajajo po nebu, zakrivajoč zvezde in zopet jih odkrivajoč. A oni majhni, beli oblaki, ki izgledajo, kakor pahljice, kakor bele ptice, kakor ovčice in ki se vedno lovijo okrog starih ali pa se po leti leni in zaspani v celih jatah grejejo na solncu visoko na nebu, to so otroci.“

Zgodilo se je, da so odšli očetje na potovanje čez morje, mladi gospodje so se odpeljali na izlet k mesecu, gospodične so si šivale v sobah nove, pisane obleke a matere, sirote, so od dolgega časa zaspale. Tako so ostali otroci sami. A ti veš, če mene ni, in tate ni in nobenega, delate vidve z Vlado same neumnosti, plešeti, skačeti, celo hišo mi razvlečeti in vse postavite na glavo. Tako tudi ti otroci. Seveda jih ima strašno veliko, kar na tisoče. A ko se vse to razigra, ko pleše in skače in se lovi in skriva, ti je tak prah, tak strašanski prah, da začne padati sneg z neba. Otroci, kakor otroci, se kmalu skregajo in stepejo pa grabijo vse, kar jim pride pod roke, pa mečejo eden v drugega: igrače in punčke in vse mogoče. Otroci so jo vdrli v kuhinjo, prevrnili škatljo s sladkorjem s police, raztrgali vreče od moke in vse se je sesulo na zemljo. Pesek in žaganje in pepel in sol, vse so raztepli. Blazine so razrezali, da je perje letelo okrog, vse so razdejali in pobili. In pri nas v Zagrebu in po celem Hrvaškem je napadlo snega, do kolena visoko.“

„No, ali jih bodo mame našpotale!“ se je zasmejala Mika. „Še s šibo bojo dobili gotovo!...“ In čez nekaj časa pristavi skoraj nevoščljivo: „Ampak zdi se mi, da so se vseeno jako lepo igrali, kaj ne misliš mama?“

Nisem rekla niti ne, niti da. Bolje je molčati, morda bi prišla Miha v skušnjavo...

Predno sem jo dala spat, sem morala še k oknu, ž njo, da še enkrat vidi sneg.

Vse strehe so ga bile polne in ona vzdihne globoko, kakor da se ji je odvalila težka skrb od srca: „Vendar ga bo še tudi za jutri!“



ZORISLAV:

DEŽEK.

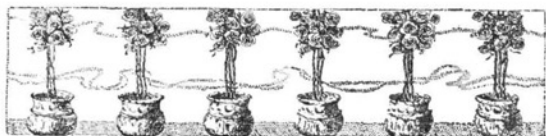
Le namoči dežek, zemljo —
slutnja gre čez njo,
da me dekle več ne mara,
dekle prelepo

Pojdem v njivo in vetrovom
tožil bom vsa bol;
ko bo veter šel čez polje,
bo napolnil dol

In zaupal bo pšenici,
kar povem mu jaz;
zrastla bol bo sred pšenice —
napolnila klas

Prišla dekle bo na polje —
klasje žela bo
in pod srpom cvetje mlado
ovenelo bo

Takrat, dekle, vprašaj klasje,
vprašaj njive te,
kaj srce mi ob slovesu
pretrpelo je . . .



FRAN B.:

KO PRIDE RAZOČARANJE . . .

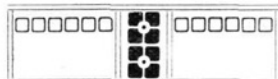
Takrat je bil mrak
in legal na zemljo
pokoj je sladak —
le v ulicah temnih
čez kameni tlak
je blodil osamljen
brezciljen korak.

In ljubica,
ti sladka Marguerite,
kot da bila
bi roža
osamljena
jesenskih dni,
si sanjala
in v mrak noči
so ti uhajali spomini
nekdanjih dni. —
Le v dnu srca
ti je gorela lučica,
a krog in krog tema.

In kadar zadonel
je trotoar,
na oknu je zapel
srebrni vdar —
takrat si mu odprla
in ko si ga zazrla
si v grozi obledela
in nema vanj strmela:

O, kaj mu je napravil svet!
Dve temni črti pod očmi,
na čelo brazde vrezale skrbi,
s krvjo oškropljen, bled obraz;
pogled teman,
pozdrav hladan,
od njega strah puhti in mraz . . .

Pred njim si trepetala,
kot da bi se ga bala
in kot prišel
slovo je vzel.
In ti si zajokala
a on — zaklel.



BREZ ZNAMKE . . .

Piplnov Cenek je bil droben in bled dečko, star je bil petnajst let in je bil že na vso moč zaljubljen.

Pred Veliko nočjo so bile pri sosedu Pilovcu šivilje v štiri in Cenek, ki je vozil gnoj mimo Pilovca, je vsako pot gledal v okna. Dogodilo se je namreč parkrat, da je Maličeva Francka baš takrat brisala, okna ko je en šel mimo hiše in ga spremila z očmi. Brisale jih je pač samo zato, da je imela vzrok stati pri oknu ter gledati za njim in se mu tudi pokazati, to je Cene takol uganil.

In je bil ves srečen, ker je vjel njen pogled. Francka je bila namreč njegova izvoljenka, na katero je mislil noč in dan. Zdelo se mu je, da jo ljubi tako goreče, kot je bral v povestih in da večje ljubezni sploh ne more biti na svetu. Da bi ga tudi ona tako ljubila, tega prvi čas niti želeli ni upal.

Francka se je učila šivati. Bila je bolj majhna a rejena punčka, imela je okrogel podbradek, jamice na licih in na bradi, živahne, modre oči, govorila je mnogo in zelo hitro — seveda le takrat, kadar ni bila med šiviljami — rada je gledala za fanti, ker je čutila, da jo že pogledujejo. Skušala je sfrfoleti, kot mlada ptička, ki se neodločno spušča z veje na vejo.

Za Veliko noč je dobila prvo razglednico, pisano od moške roke, kmalu potem drugo. Četudi niso bile podpisane, je takoj vedela odkod so in ponosna je bila na to, da ji kdo piše, čeprav se je na videz jezila. Shranila je razglednice v mašno knjižico in se zahvalila Cenku s toplim pogledom. Ni se pa domislila, ali pa se ji ni zdelo modro, da bi odgovorila toplim besedam na enak način, da bi vrnila pozdrave po pošti.

Razglednice so baš tisti čas prišle tudi na deželi v modo in Cenek je bil neznansko rad, da bi bila tudi na njega prišla ktera. Ljubeče srce je želelo nadomestila za gorkoto, katero je oddajalo bez prestanka. — Nestrpno je pričakoval vsak dan pošte, ki naj bi prinesla hladila njegovemu srcu a zastoj. Mlade ljubezen je imela prestatí težko preskušnjo. No, omahovala ni . . . Čeprav je bil včasih nejevoljen, kadar je šel pismonoša brezbrizno mimo hiše, vendar se ni razhudil nad Francko. Mislil si je: Ona ne ve, da bi jaz rad odgovor, ali morda nima denarja, da bi kupila razglednico, ali ji ni znana navada, da se razglednice vrnejo —; no, to misel je takoj zavrgel: ona že ve, saj vedno sliši starejše šivilje, ki so že velike in vedo modo in šego — ali pa ga niti ne ljubi . . . ? Domislil si je nazadnje, da ona morda ne ve, kdo ji je pisal ter si zato ne upa odpisati.

„Še eno bi ji poslal in se vsaj napol podpisal“, je pomislil, toda ni se mu zdelo umestno. Smejala bi se mi in zgubila bi spoštovanje do mene.

Bilo je zgodnjega pomladnega večera. Cenek je ležal sredi polja na samotnejšem vozičku, vznak, roke sklenjene pod glavo; rahlo je požvižgaval in gledal pod goro proti Maličevemu domovanju. Ni se mu ljubilo domu, prevzela ga je mehkoča; take čase je bil najradši sam.

Mehek, mokroten vetrič je dihal čez polja in na nebu so ležale dolge plasti rumenkastih oblakov. Cenek je koprnel po pomladi, po sreči, po Francki Gledal je v brdo nad Maličevo hišico, pomlad je baš začela razganjati mlado brstje, prvi cvetovi so pokali, se odpirali. — Čez mesec bodo vzcvetele — tam po strmini šmarnice in takrat stopim pred te z dehtečim šopkom šmarničnim. — Začel se je v mislih pogovarjati z Francko.

Tako žalosten je bil svojega mladega življenja in svoje osamljenosti. Ta mehki, južni veter ga je vsega tako čudno razmečil in razsolzil. — Ogovarjal jo je, ljubil, se ji klanjal

Po večerji se je zaprl v sobico in napisal dolgo pismo, polno lepih besed, sladkih in zapeljivih, napravil spoštljiv naslov, pripisal „v lastne roke“, in je oddal na pošto.

In to pot je dobil odpovor. Drugi dan je baš pokladal živini, ko je prišel poštni sel na dvorišče. Zaklical je njegovo ime in on je vztrepetal. — Oj sreče! Prišlo je zaželjeno in težko pričakovano. — Cenkova starejša sestra je priletela k pismonošu in mu hotela vzeti list a leta je vzdignil pismo visoko v zrak in ugovarjal: „V lastne roke je, ne smem dati drugemu. Pa brez znamke, plačati boš moral kazen. Šest krajcarjev.“ Cenek je odštel krajcarje, pograbil pismo in stekel z njim na pod. Sestra je slutila, da mora biti nekaj zanimivega, ker se Cenek tako boji za pismo, zato je popustila pismonoša in stekla za njim. Vendar ji je srečno zaloputnil vrata pred nosom.

In zdaj je odpiral pismo. Njegovo pričakovanje je bilo napeto do skrajnosti. — Ovoj pade na tla in on bere in v glavi mu postaja čudno in roke se mu tresejo.

Pismo se je glasilo:

„Naj šankat jest ut tebe kej dobim pa bom kaj na voča pisov da te bojo mav urehtinli tanaraj vidm da me na jeziš s tojm pism pa stojm razgledncam jest ubene še pogledov nism koj na vogu sm jh nesu vse so pism prebral sam jest ga nism votu koj zmškov sm ga pa fest sm biv jez n čeb me na cest ugovaru še antvert na dam jest vočem imet gmah pred tojm traparijame.“

In kakšna je bila pisava! Kakor kakega šolarja. — Nazadnje je bilo pripisano s svinčnikom: „Raj b biv vidu da b ga biv polajnarov joža pisov kokr s ga ti.“

Cenek ni mogel zapopasti, da bi bile to resnica: prebral je vnovič iskal, da li je ktera besedica, ki bi količkaj obetala, a nič, nič

Pač. — Na ovitku je stalo: „V lastne roke“ Bog ve zakaj je še to pripisala, se je vprašal. In zakaj piše kot bi bila fant?

No, navajena je tako govoriti in niti zavedala se ni kaj piše. Vendar — morda zato, če bi pismo prišlo v neprave roke — lažje bi se zvilo. A tudi ta misel se ni vzdržala.

„Ni je mar za me; ne bi me ženirala, saj grozi, da bi naravnost očetu pisala.“ je pomislil. In tega se je bal. Oče bi ga.

Videl jo je v duhu, kako so togoti in joka osramočena, ker jo domači zasmehujejo in dražijo. „Čakaj, ker si ti mene dal našim v zobe, bom pa še jaz tebe!“ si je morda mislila. Zob za zob. —

Domislil se je posameznih odstavkov iz pisma. Polagoma, drugega za drugim je začel zapopadati, razumevati. „Vse so pism prebral sam jest ga nism votu — fest sm biv jezn.“

Ti izrazi so mu klicali: Nikdar te ni ljubila, niti za trenutek ne. Kaj si vendar domišljaš?

Užaljeno je bilo mlado srce Cenkovo. Zmečkal je pismo in je stlačil v žep. Potuhnjeno se je splazil iz skednja, se zaprl v blev in tam sežgal pismo. Potem je z bridkim srcem šel po klajo in jo razdelil živini. V njegovem srcu pa je Franckina podoba bledela, ginila. Mlada navdušena ljubezen je bila ranjena na smrt. Kakor obstreljena ptica je parkrat prhutnila kvišku, pogledala žalostno in nejevoljno na svoj neusmiljeni ideal, še nekaj časa trepetala, brlela in umrla. —

In Cenek si je po tistem domišljal, da je že nekaj skusil na svetu.



SMEŠNICE.

Bojje bi bilo. *Pijanček* (prevrnivši se nazaj po stopnicah navzdol): „Hudiča, da bi to znal, bi pa še navzgor ne šel.“

* * *

Pa pošli *Uradnik*: „Ktere Jesenice, Gorenjske, Dolenjske?“
Stranka: „Tiste, kjer so bili naši letos na počitnicah.“

* * *

Ź kupeju. *Gospa*: „Za božjo voljo, ne glejte me vendar tako.“
Tat: „Oprostite, gledam Vašo dolgo zlato verižico...“

* * *

Zvita buča. *Učitelj*: „Za tvojo hudobnost ostaneš cel ta teden po eno uro dlje v šoli.“

Učenec: „Zato bom prihajal pa eno uro pozneje.“



Prepričanje.



Milostljiva: „Kavalerija je pa res „fest“ vojaštvo, kajne Marica?“

Marica: „Priznam, toda zvestejša je infanterija.“

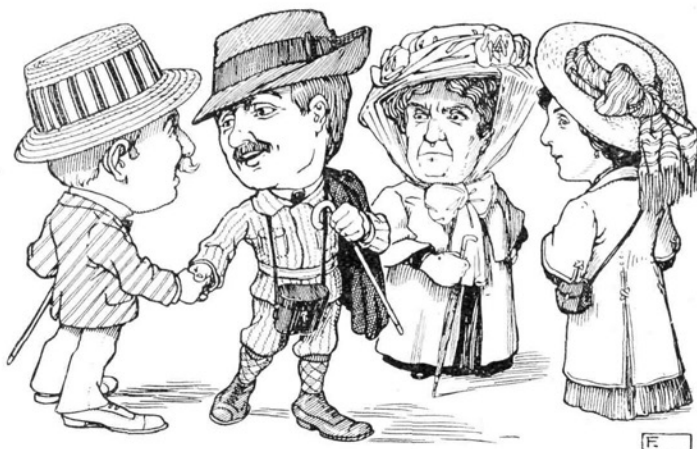
Kaj storiti.



Baron Nimanič: „Preklensko pasje vreme! Sedaj je toplo, sedaj zopet mrzlo; potem dežuje in zopet pripeka sonce, tako, da človek že res ne ve, — kaj naj zastavi.“



Skromnost.



Prijatelj: „Kako to, da pripuščate, da se Vam pridruži tašča na ženitvanjsko potovanje?“

Poročenec: „Vsaj sem vesel, da so me sploh vzeli s seboj.“

UGANKE

9. Računska uganka.

Marica Lamutova, Trst.

Popotnik vpraša Jožeta in Toneta po koliko ovac paseta. Jože odgovori: „Ako seštejete moje in Tonetove ovce, jih ni nad število aposteljnov; ako bi mi dal Tone eno ovco, bi jih imela oba enako; ako bi pa dal jaz Tonetu eno, imel bi jih on še enkrat več od mene. Koliko ovac je pasel Jože, koliko Tone?

10. Vizitnica.

Anka Čepin, Brežice.

Anica Ljudetič

Iz črk vizitnice se najde poklic osebe.

11. Homouim.

Štefan Tinta, Gorica.

Ako te kedaj v življenju — ne —, upaj, da te — zopet —!

Rešenje ugank uvrstimo v prihodnji številki.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.

L. P. Vaša „povest“ nima ne glave, ne pete. Zvonimirovič Cvetanov: Sama lažnjiva, sentimentalna banalnost! Ivan: Vaša pesmica me je tako razveselila, da moram objaviti vsaj eno kitico:

Dekle dolgo je čakalo,
dekle lepo, dekle zalo.
Vrnil bo se namreč danes
iz tujine fant njen, Janez.

Zvonimir: Že opetovano sem proglasila tu v listnici, da vržem vsako anonimno pošiljko v koš. — Sploh pa smatram človeka, ki se upa nadlegovati dvanajstletnega otroka s svojimi „razburjenimi“ čustvi in „strastnimi“ poljubi za čisto navadnega lopova. To ni naivnost, ampak pokvarjenost. Mariborski. Premalenkostno. Drago Zagorski. Oh, ta ljubezen! Sama ljubezen in nič drugzega!

Vsebina: KSAVER MEŠKO: Skupno gorje. — JOSIP MARKOVIČ: Tudi iz naših krajev. — MILAN DOLINAR: V tujini. — Kdor ne dela, naj tudi ne je. — Narodni pregovori iz Bosne. — IVAN R.: Prva kazen pri vojaki. — ELVIRA DOLINAR: Spomini. — DAMIR FEJGEL: Agentitis. — ZVONIMIR: Ti si... — ROMAN B.: Gospod Peter — poet. — ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK: Naša Mika, veter in sneg. — ZORISLAV: Dežek. — FRAN B.: Ko pride razočaranje... — TONEJ SELJAN: Brez znamke... — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firmc Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.



Angeljček in parkeljček.

Kratka pravljica.

Nikomur se ne godi v nebesih tako dobro kot angeljčkom. Celi dan se igrajo, letajo po nebeškem zvezdnatem logu, trgajo najkrasnejše cvetke, katere v jasnih nočeh razposajeno mečejo na našo zemljo.

Mi zemljani si seveda mislimo, da „padajo zvezde“, čemur se pa angeljčki ljubeznjivo smehljajo dobro vedoč, da je to le prevara. In to jim je v kratek čas.

Nekoč, ko je bil eden teh blaženih nebeških bitij, mali, srčkami angeljček brez nadzorstva, se je spozabil k nedovoljenemu činu. Sklenil je namreč prijateljstvo s prebrisanim parkeljčkom, ki se je v svoji peklenski radovednosti potepal ob meji nebeškega kraljestva.

Imel je vrazje misli, prithotopil se je celo do nebes, pa v zduh, prožet z nebeškimi vonjavami, mu ni prijal in zato se je žuril, da gre zopet „med vrage“.

Vkljub temu je vendarle ljubil hudiček malega angeljčka. Domišljeval si je, da je njegovo peklensko kraljestvo nekaj neizrečeno krasnega. Povabil je angeljčka, naj obiše njegovo domovino in ga hitro pregovoril s tem, da mu je obljubil, predstaviti ga svojemu praočetu Satanu. Pa vse je šlo po vodi, kajti, komaj je prišel s parkeljčkom pred peklenska vrata, spustil se je angeljček v plah beg, prestrašen od žgočih plamenov, smolnatega in dušivega dima, ki se je valil iz pekla. Ves zbehan in tresoč se od prevelikega strahu, je hitel v nebesa v svojo zlato posteljico, kjer ga je starejši angeljoskrbnik prikriil z mehkim oblakom.

O peklu ni hotel več slišati, še manj ga pa videti. Hudičku se je to čudno zdelo in ni mogel razumeti, zakaj mu je pekel tako zopern.

Naš angeljček vendar ni pozabil na parkeljčka, imel je ž njim še dalje tajne stike.

Nekega večera, ko sta se naša mala prijatelja zopet sešla in v razposajenem veselju lučala cvetke iz zvezdnatega neba na našo zemljo, je naenkrat vzkliknil angeljček: „Slišiš parkeljček! Enkrat bi pa vendarle rad vedel, kako je pravzaprav na tej zemlji! Človeka dosedaj še itak

nisem videl. Kaj pa so pravzaprav ti ljudje? Ali imajo tudi zlate peroti kakor jaz?"

„Hudič obvaruj!“ odgovori parkeljček. (To mogoče veste, da vrag ne sme reči. „Bog obvaruj“.) — „Ljudje nimajo peroti. V tem stoletju delajo v letanju dovolj uspešne poskuse in se vzdigujejo v airoplanih in krmilnih balonih visoko v zrak, toda k Tebi do nebes, živ človek ne more. Tu je za nje prehladno!“

„Oh“, je vzdihnil angeljček, kako bi bil vesel, če bi sem priletel kak človek! Kaj misliš parkeljček, ali se bo to kedaj zgodilo?"

„To je čisto izključeno“, je dejal smeje vragec, „in ker se že tega tako veseliš, pa napraviva mali izlet na zemljo! Vsaj končno ni tako daleč! Ti zletiš, jaz se te pa primem in v trenutku sva tam! Hočeš?"

Angeljček je v začetku ugibal, ker kar tako ni hotel zapustiti nebes, posutih z lesketajočimi zvezdicami, pa hudiček ni dal preje miru, dokler ni angeljček v to privolil.

Splezal je na bližnji zid, vzel parkeljčka na svoja ramena, se vzpel in — hopla! In šlo je navzdol! Padala sta nižje in nižje, da je angeljčku kar sapo jemalo in da je v svojem strahu pozabil gibati s perotnicama. Letela sta, kakor bi tekmovala z vetrom ter se bližala velikemu, jasno razsvetljenemu mestu.

„Vsi satani“, je kričal hudiček, migaj vendar s perotnicama, drugače padeva na tlak in konec bo naju.“

Angeljček se je zopet zavedel in razpel svoja krilca.

„Tako, tako! — dobro je!“ je hvalil vragec. „In sedaj pozor! Na levo, k onemu velikemu poslopju, poglej, tam kjer so odprta okna! Hitro leti tja!“

Sreča jima je bila mila! V oмотici in izčrpanju svojih sil sta padla iz nebes v mehko zibelko, nemeneč se za stokanje in kreganje dame, ki je ležala v postelji zraven zibelke.

Neka starejša žena, ki ni bila iz te rodbine temveč le slučajno navzoča, je zaklicala:

„Kakšna sreča, gospod svetnik! Bog blagoslovi! Oče ste dveh srčkanih otrok! Ljubeznjiv parček! Punčka infantek!“

Gospod svetnik je pristopil, brisal si je z modrim robcem kot grah debele solze in radostno vzdihnil: „Moj Bog, kako krasna otroka! — Ta žabica je napravljena kot angeljček! In fantek — poglejte ga, kako se zvija, kot škratelj!“

Angeljčka in parkeljčka so v kratkem krstili. Angeljček se pri tem ni niti zganil, še prijetno mu je bilo, ko so mu umivali sence z mrzlo vodo: toda hudiček, ko je začutil blagoslovljeno vodo na svoji glavi, se je spustil v peklenški vrišč, a vse to mu ni nič pomagalo.

Angeljček je dobil ime Angelica in parkeljčka so krstili za Roberta, ker se je očetu to ime, po znani operi „Robert dābel“, tako posebno dopadlo.

Hudičku se je dobro godilo na svetu. Bil je cel zavalenec, imel je rudeča lica kot ogenj in človeško življenje mu je skoraj bolj ugajalo kakor tam za peklenškimi vratmi.

Nasprotno je bilo angeljčku zelo dolgočasno. Ni mogel pozabiti zvezdnatih nebeskih gajev, okinčanih z lesklim zlatom drobnih zvezdic in zato je postajal od dne do dne slabši in žalostnejši. Odklanjal je vsako jed a zajokal ni nikdar.

Njegov papa, gospod svetnik, ni štedil pri zdravilih. Poklical je najznanejše zdravnike, pa vsi so odkimovali, trkali so punčko po celem telesu, pregledovali ji jeziček a nikdo se ni hotel izraziti o nje usodi. Gibali so z rameni in drug drugega spraševali: „Kaj sodite o tem, gospod kolega?“

Nikdo ni hotel z resnico na dan, da ne bi razburjenega očeta prestrašil. Odhajali so drug za drugim — in niso se več vrnili.

Končno je poklical gospod svetnik starega, znanega zdravnika, ki so mu ga priporočali znanci. Modri mož je prišel, pazljivo pregledal bolno deklico in rekel: „Tu bo pomagalo edino sredstvo in to je Vydrova otroška moka. Če si te naročite, bo punčka v kratkem času popolnoma zdrava!“

Gospod svetnik ni zamudil trenutka. Takoj je telegrafiral v Prago v Vydrovo tovarno in drugi dan je bila Vydrova otroška moka že tu. Mamica, gospa svetnikova, je pazljivo prečitala navodilo, po katerem je takoj začela krmiti svojo ljubljenco.

In glej! V kratkem se je mala Angelica popravila, postala je močnejša, dobila je rudeča lica in tudi veselje do tega življenja ter ji je prešlo domotožje po zvezdnatem nebeskem logu.

„Glej moja zlata!“ je rekla mamica nekoč v mraku Angelici, ko je držala v naročju to krasno dete, „tam iz tega neba, na katerem se blišči na tisoče zvezd, od tam si prišla k nam in če ne bi bilo Vydrove otroške moke, te zdravilne hrane!“ Daljše besede je zamolkla srečna mati v radostnem, sladkem in strastnem poljubovanju. — — —

„Kaj se je pa zgodilo s parkeljčkom?“ vprašaš marljiva čitateljica?! — Postal je divji in neubogljiv izvržek človeštva.

Vse lastnosti peklenških duhov so ga spremljale v njegovem življenju, kajti ni mu ga bilo para, ki se je tako rad igral s plameni, kakor on. Poigral se je najrajše z ognjem in ni ga bilo skrivališča za vžigalice, da bi jih ne bil staknil.

Oh, kako je bil vesel, če si je mogel zanetiti ogenj in gledati v modrorudeče plamenčke.

Toda slabo se mu je to izplačalo! Igral se je ž njim tako dolgo, da je končno v njem — zgorel.

Njegovo črno dušo je odnesel varuh Belcebub in jo konserviral v stekleničici špirta ter jo postavil v Satanov muzej, kjer počiva še danes.

Kdor pride enkrat v pekel, se bo o tem osebno lahko prepričal. —



Iščemo dragocene koreninice.

Obstanek ljudstva je odvisen od vzajemnega delovanja v vseh strokah. Mogoč in vzajemen je le tedaj, če vlada v ljudstvu medsebojno sporazumljenje zlasti tam, kjer so zastopani najrazličnejši interesi. „Vydrovke“ bi na primer ne mogli izdelovati, če ne bi imeli svojih odjemalcev to je če ne bi bilo pri njih razumevanja, da je ta izdelek dober in tečen. Čemu bi jo naši zvesti odjemalci ne kupovali, če bi ne našli v nji svoje koristi, kaj ne? Je zdrava in ukusna ter nam nadomestuje tujo zrnato kavo, ki povzroča le zlo. Pogoje za to priznanje imamo in to dokazuje veliko število odjemalcev, pri katerih je konsumiranje naših izdelkov že vkoreninjeno. Povprašujte, zakaj ni vpeljana v vseh domačijah, ali vsaj v onih, kjer služi kava kot vsakdanja pijača in kjer jo ne nadomešča kaj drugega! — Zato, ker še ne umevajo prednosti in kakovosti Vydrove žitne kave. Če že ni predsodek, sta pa površnost in nezaupanje vzrok, da se ne ceni in ne uvažuje naš izdelek, kakor za služi. In ta dva naša nasprotnika se da premagati le z naklonjenostjo, ki izvira iz zadovoljnosti naših starih odjemalcev, pri katerih se je utrdilo zaupanje in uverjenje.

Ali hočete vedeti, kakšne koreninice da iščemo, ki smo jih imenovali dragocene? Vaše priporočanje, drage gospodinje. Ali mislite, da tarnamo, češ da nam jih manjka? Nikakor ne, na tisoče in tisoče dokazov nam priča naklonjenost odjemalcev napram „Vydrovki“. In če pomnožimo število teh priporočil le z enim sto, smo približno cenili priporočila, ki jih ne dobimo v roke.

Naša uljudna prošnja ne meri samo na Vas, cenjene stare odjemalce, temveč na one gospodinje, ki imajo priložnost s svojo besedo vplivati tam, kjer doslej za to še ni zanimanja in razumevanja. In ta živa priporočila so najdragocenejše koreninice, ki jih iščemo za „Vydroyko“ in naše ostale izdelke.

Vydrove juhine konserve.

Da ne tolčemo po reklamnem bobnu, t. j. v dnevnih listih, kjer naj bi dokazovali, da moremo konkurirati s tako priporočevanimi juhinimi kockami, ima svoj vzrok. Mi nočemo primerjati svojih konserv z juhinimi kockami, ki naj služijo za pripravljanje „goveje“ juhe. Kakovost in ceno more primerjati le ta, ki je poskusil naše in tuje izdelke.

Naše juhine konserve so tako pripravljene, da nudijo v resnici juho, kocke pa ne. Naše juhe so redilne, dočim pri kockah to lastnost pogrešamo, vsled česar slednje nimajo prave vrednosti. Taka je torej razlika. Svoj uspeh vidimo tudi v tem, da je izdelek, ki pride v roke konsumentom, popolnoma svež in da za to lahko prevzamemo jamstvo.

Vydrove juhe so danes povsod upeljane, kar pričajo ponovna naročila, torej ne osamljena, to so takšna, kjer se s poskusnim naročilom prične in konča. So torej dobre. So pripraven in zelo hvaležen pripomoček gospodinjam, ker ne zahtevajo posebnih manipulacij. Zlasti so dobrodošle tam, kjer se ne pripravlja juha samo opoldne, ampak tudi za južino ali za večerjo.

Prosimo le za zaupanje. Juhine konserve ni mogoče drugače izdelovati, kakor da se jih mesi. Bodite prepričani, da jih tako skrbno in s tako čistoto pripravljamo, da bi jih snažnejše pripraviti ne mogla nobena gospodinja. Juhine konserve niso kemični izdelek, vsebujejo le to, kar je za juho treba. So vedno sveže. So tako vredne, da popolnoma zadovoljijo gospodinjne in mi le svetujemo, naj se jih naši gg. odjemalci poslužijo v svojih domačijah.

Zavite so v škatljah po 25 kosov, t. j. porcij in sicer vseh vrst. Škatlja z omenjeno vsebino stane 1 K 50 vin. Ali pa je zavita vsaka posamezna vrsta juhe: grahova, lečna, gobova, blekova ali riževa, posebej v škatljah po $\frac{3}{4}$ kg., kar odgovarja 25 porcijam ter stane tudi 1 K 50 vin. Kadar kaj naročite, ne pozabite ukazati, da Vam priložimo tudi Vydrove juhine konserve. —

Išite na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Škat.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
		K	h	K	h
	„Vydrovke“ žitne kave	4	50		
	Otroške moke	2	40		
	Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
	Juhnih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
	Juhnih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove & $\frac{3}{4}$ škatlja	1	50		
	Juhnega pridata $\frac{1}{4}$ kg steklen.	1	60		
	Oblatov maslenih št. 25 kosov	2	—		
	„Destin“ „40“	2	—		
	„Dessert“ „50“	3	—		
	Sumečih bonbonov „Ambo“ št. 50 kosov	2	—		
	„s sidrom“ št. 50 kosov	2	—		
	Buhtina, steklenica $\frac{1}{4}$ kg	1	—		
	Malinovega groga, steklenica	2	—		
	Goščice franc. (mlete) $\frac{1}{4}$ kg stekl.	—	80		
	„kremž. (zrnate)“	—	80		
	„Julepa“ jabolčnega $\frac{1}{8}$ l stekl.	—	40		
	„robidničega ali borovničevega, stekl.	—	60		
	Skupaj ..		60		

Vydrovke* pošiljamo popolnoma posebej in vedno franco. Ostale izdelke pošiljamo franco le, ako presega račun K 6.—

Vydovi oblati.

Ali imate radi oblato? Ali jih rabite kot darilce, ali hočete napraviti otrokom veselje? Ali pripravljate kakšno gostijo, ali želite po nedeljskem obedu dober prigrizek? Naročite si naše oblato! Mi ne izdelujemo oblatov za trgovinski promet in takih tudi v trgovinah ne dobite.

Masleni oblato so naša posebnost. Pečeni so v pravem maslu ter jamčimo, da za njih izdelovanje ne rabimo nikakoršnih umetnih tolšč. Škatlja s 25 kosi stane 2 K.

Destinke nimajo imena samo po slavni naši operni umetnici, temveč tudi spominjajo na njeno slavo. Polnjeni so s sadnimi omakami. Škatlja s 40 kosi 2 K.

Desertke s pristnim češkim čebelnim medom. So zelo zdrav prigrizek. Škatlja s 50 kosi 3 K.

Naši oblato imajo edino napako, katere ne zatajimo in za katero se v naprej oprostamo in sicer to, da se ne dajo dolgo shranjevati, ker se jih vsakdo brez usmiljenja loti in na mah jih ni več.

Vydov malinovi grog.

Če Vas slučajno kdo poseti, ali pa če se Vam vzbudi poželjenje po osvežujoči pijači, ni pripravnejšega, kakor je malinovi grog. Kadar si naročite oblato in sicer sedaj, dokler je še zima, ne pozabite istočasno naročiti tudi malinovi grog. Ta Vas pogreje, ta Vam vcepi razpoloženje. Vsebuje najboljši jamajski rum in je opojen, zato ga ne dajajte otrokom.

Priprava je zelo enostavna: V gorko vodo daste štiri žličke groga, nekoliko koščkov sladkorja in cela umetnost je pri kraju. Steklenica 2 K.



Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Železniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova továrna hranil

Praga VIII.